

Onderzoek
inzake
effectiviteit en
efficiëntie van
een nationaal
kredietregister
voor het mkb

Maart 2023

The better the question. The better the answer.
The better the world works.

EY

Building a better
working world

Nationaal kredietregister mkb

Onderzoek inzake effectiviteit en efficiëntie van een nationaal kredietregister voor het mkb

Disclaimer

Dit rapport is opgesteld in opdracht van de directie Ondernemerschap het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en maakt deel uit van het onderzoek inzake de efficiëntie en effectiviteit van een nationaal kredietregister.

Onze dienstverlening is adviserend van aard en betreft geen controle, beoordeling of andersoortige assurance-opdracht overeenkomstig controle- en assurance-standaarden, zoals uitgevaardigd door de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) of de International Auditing and Assurance Standards Board en vergelijkbare organisaties.

Voor zover het is toegestaan om dit rapport openbaar te maken, is het niet toegestaan om het rapport aan te passen, te redigeren of te wijzigen. Derden kunnen geen rechten ontleenen aan de inhoud van het rapport en het eventuele gebruik van het rapport door derden komt voor eigen risico. Het rapport dient in zijn geheel te worden beschouwd.

Management Samenvatting

Voor u ligt het rapport van ons onderzoek inzake een kredietregister mkb. Dit onderzoek is uitgevoerd door EY in opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK). Het onderzoek borduurt voort op de inzichten die uit het onderzoek 'Nut en noodzaak van een kredietregister in Nederland' van OSIS in 2020 aan bod zijn gekomen. Dit onderzoek is tot stand gekomen vanwege het destijds hoge afwijzingspercentage van financieringsaanvragen, met een omvang tot € 1 mln. De hoofdvraag van dit vervolgonderzoek luidt: **"Is er een kredietregister realiseerbaar dat effectief en efficiënt de toegang van het mkb tot kredietverlening verbetert, en zo ja, in welke vorm?"**.

Om deze hoofdvraag te beantwoorden is het onderzoek opgesplitst in verschillende deelvragen om zo effectief mogelijk tot een antwoord te komen. De deelvragen zijn voornamelijk beantwoord aan de hand van uitvoerig veldonderzoek onder bancaire en non-bancaire financiers en andere relevante stakeholders in combinatie met deskresearch.

Uit veldonderzoek is gebleken dat de voorgestelde taxonomie, bestaande uit debiteureninformatie, kredietinformatie en zekerhedeninformatie, in grote lijnen aansluit bij de informatiebehoefte voor een kredietbeoordeling. Desalniettemin geven financiers aan dat het beschikbaar stellen van deze informatie in een kredietregister veelal niet zal leiden tot meer kostenefficiëntie of meer financiering aan het mkb. Enkele financiers verwachten wel een tijdsbesparing te kunnen realiseren, doch hebben zij niet de verwachting dat de besparing opweegt tegen de extra kosten en inspanningen die het kredietregister zal vergen.

De door OSIS verkende opties voor een kredietregister zijn nader onderzocht. De kans dat optie 2 (data op basis van AnaCredit incl. fiscale gegevens) kan worden gerealiseerd achten we zeer klein. De Belastingdienst geeft aan dat het delen van informatie niet binnen de wettelijke taak valt en bovendien een geheimhoudingsplicht van toepassing is. Optie 1 (data vanuit AnaCredit) is daarentegen wel realiseerbaar. De jaarlijkse operationele kosten van deze optie worden geschat op ca. € 2,5 mln. Een accurate inschatting van de opstartkosten kon niet worden gemaakt.

Om de effectiviteit van het register te maximaliseren zijn in dit onderzoek verschillende kritische succesfactoren in beeld gebracht. Een gestandaardiseerd format met geautomatiseerde en tijdige data-aanlevering zal nodig zijn om de inspanningen van de financiers te beperken en zo de efficiëntie en effectiviteit van kredietbeoordelingen te verhogen. Voor een succesvol register dient de informatie compleet te zijn. Het is dan ook essentieel dat financiers bereid zijn zich aan te sluiten bij het register en dient de doelgroep (m.n. kleine mkb'er) beter vertegenwoordigd te worden in de data. Daarnaast is er de mogelijkheid inspiratie op te doen uit buitenlandse registers. De effectiviteit van de buitenlandse registers is lastig te beoordelen, omdat deze registers vaak al tientallen jaren bestaan en geen informatie beschikbaar is over de periode voorafgaand aan het kredietregister. Wel blijkt dat deze registers voor meerdere doelen dienen dan enkel het verbeteren van de kredietverlening voor het mkb.

Met het oog op de continue ontwikkelingen op de mkb-financieringsmarkt is het de vraag hoe lang een kredietregister relevant zal blijven, gegeven de kansrijke alternatieven. Steeds meer financiers maken gebruik van alternatieve databronnen, zoals betaalddata (PSD2), koppelingen met boekhoudpakketten en SBR Nexus. Verdere ontwikkelingen op deze gebieden kunnen een impuls geven aan de Nederlandse mkb-financieringsmarkt. Ook kan meer concurrentie de markt stimuleren. Bredere toegang tot het EVA frauderegister, digitalisering van de zekerhedeninformatie en het voor de ondernemers inzichtelijker maken van de financieringsmarkt bij mkb-bedrijven kunnen hierbij helpen.

Kortom, uit ons onderzoek blijkt dat financiers slechts in beperkte mate een (en veel financiers zelfs geen) tijdsbesparing verwachten te realiseren met het opzetten van een nationaal kredietregister. Bovendien zijn financiers sceptisch of deze tijdsbesparingen om te zetten zijn in kostenbesparingen gegeven de extra inspanningen die nodig zijn voor het aanleveren van data en het integreren van het kredietregister in hun eigen systemen. Op basis hiervan lijkt het niet mogelijk een nationaal kredietregister te realiseren dat effectief en efficiënt de toegang van het mkb tot kredietverlening verbetert.

De conclusie dat een kredietregister niet effectief en efficiënt blijkt, wijkt af van de eerdere conclusie van OSIS dat een kredietregister in Nederland nuttig en noodzakelijk is om de knelpunten in de kredietverlening voor financiers als mkb-bedrijven te verminderen. Voor deze afwijkende conclusie zijn verschillende redenen aan te wijzen. Zo zijn in dit onderzoek meer partijen gesproken waardoor een groter deel van de markt is verkend. OSIS heeft ook niet met banken gesproken in haar onderzoek. Daarnaast zit ruim twee jaar tussen de uitvoering van beide onderzoeken. In deze tijd heeft de markt zich verder ontwikkeld en hebben veel technische ontwikkelingen plaatsgevonden waardoor financiers toegang hebben gekregen tot nieuwe en meer actuele data. Deze ontwikkelingen zorgen ervoor dat de vraag vanuit de markt ook verandert.

Andere belangrijke knelpunten die in overweging genomen moeten worden zijn (i) het beperkte enthousiasme van financiers om vrijwillig deel te nemen, in combinatie met (ii) de uitkomst dat tenminste 75% van alle financiers vertegenwoordigd moet zijn voor een succesvol register en (iii) het feit dat financiers zeer waarschijnlijk niet verplicht kunnen worden tot deelname.

Desalniettemin blijft de financieringsmarkt voor het mkb volop in beweging. De informatie asymmetrie - met name bij financiers die gebruik maken van FinTech - wordt steeds kleiner door gebruik en integratie van betaalddata en koppelingen met boekhoudpakketten in de data-gedreven kredietbeoordeling. We zien met name deze twee ontwikkelingen als kansrijke alternatieven voor een 'traditioneel' kredietregister die de toegang van mkb'ers tot financiering kan verbeteren. Gezien de continue ontwikkelingen op technologisch gebied, zal een kredietregister mkb haar relevantie vermoedelijk verliezen voordat het gerealiseerd kan worden. Op basis van gesprekken met financiers en de benoemde alternatieven in de markt, zien we geen directe aanleiding voor ingrijpen van de overheid om de realisatie van alternatieven te versnellen. Wel kan de overheid campagnes opzetten of een loket beschikbaar stellen om mkb'ers wegwijs te maken in de alternatieven en zo de transparantie in de markt te bevorderen.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk	titel	Pagina
1	Achtergrond onderzoek	7
2	Structuur mkb-financieringsmarkt	11
3	Relevante informatie voor verschillende type financiers	14
4	Informatiebronnen	21
5	Kritische succesfactoren	26
6	Kosten en baten kredietregister mkb	35
7	Buitenlandse registers	40
8	Kansrijke alternatieven	44
9	Conclusie	50
10	Bijlagen	54

Ralph Poulssen
Associate Partner
Strategy and Transactions

Cecile Heemels
Partner
Sectorleider Overheid

Achtergrond Onderzoek

Achtergrond onderzoek

1.1 Achtergrond

Uit onderzoek¹ blijkt dat het Nederlandse midden- en kleinbedrijf (mkb) in het verleden minder vaak een banklening kregen dan elders in de Eurozone en dat Nederland het hoogste afwijzingspercentage kende bij aanvragen van bankleningen door mkb'ers. ECB onderzoek² wijst op een aantal mogelijke oorzaken voor de beperkte hoeveelheid bankfinanciering ten opzichte van andere Europese landen. Zo is kredietverstrekking aan het (klein-)mkb relatief duur en dus minder rendabel. Dit komt mede door het beperkte inzicht in de hoogte, de prestatie en de zekerhedenpositie van reeds uitstaande kredieten. Hierdoor is het moeilijker voor financiers om kredietwaardigheid in te schatten, hetgeen zorgt voor hogere beoordelingskosten voor kredietverstrekkers. Bovendien zorgt het hoge marktaandeel van de Nederlandse bankensector mogelijk voor (te) weinig concurrentie.

In opdracht van EZK heeft OSIS in 2020³ onderzocht of een nationaal kredietregister (hierna "kredietregister") een bijdrage kan leveren aan een betere toegang tot mkb-financiering. Een kredietregister verzamelt per onderneming gegevens over uitstaande kredieten, verstrekte zekerheden en garanties en mogelijke betalingsachterstanden. Iedere bestaande en potentiële kredietverlener kan in beginsel toegang tot deze gegevens krijgen. In het onderzoek werd geconcludeerd dat een kredietregister een positieve bijdrage kan leveren aan de toegang tot mkb-financiering. Daarbij stelt EZK echter dat, voordat kan worden vastgesteld of (en in welke vorm) een kredietregister van toegevoegde waarde is, een aantal aanvullende cruciale inzichten benodigd zijn. EZK stelt dat een kredietregister pas wenselijk is indien op effectieve en efficiënte wijze de toegang tot mkb-financiering bewerkstelligd wordt. Conform het eerder aan de Tweede Kamer gecommuniceerde plan van aanpak, is EZK mede op basis van het OSIS rapport de mogelijkheden van een kredietregister verder aan het verkennen.⁴ Deze onderzoeksopdracht is onderdeel van deze verkenning.

1. Mkb-bankfinanciering in Europees perspectief | CPB | 2019

2. Survey on the Access to Finance of Enterprises (SAFE) | ECB | 2020

3. Nut en noodzaak van een kredietregister in Nederland | OSIS | 2020

4. Kamerstuk 32 637, nr. 483 | S.A. Blok | 2021

1.2 Doel van het onderzoek

Het kabinet zal mede op basis van dit onderzoek besluiten over het wel of niet oprichten van een kredietregister en zo ja, welke uitvoeringsoptie verder kan worden uitgewerkt. De hoofdvraag van dit onderzoek is daarom ook: *is er een kredietregister realiseerbaar dat effectief en efficiënt de toegang van het mkb tot kredietverlening verbetert, en zo ja, in welke vorm?* Om deze hoofdvraag te beantwoorden is het onderzoek opgesplitst in verschillende deelvragen om zo effectief mogelijk tot een antwoord te komen op bovenstaande vraag.

1. *Welke informatie zou voor de verschillende financiers een kredietregister van toegevoegde waarde laten zijn, rekening houdende met de verschillende informatiesoorten en aggregatieniveaus?*
2. *Hoe relevant zal een kredietregister blijven, lettend op ontwikkelingen in de financieringsmarkt (bijvoorbeeld ten aanzien van FinTech)?*
3. *Zijn er naast de twee eerdergenoemde opties uit het OSIS-onderzoek, andere (combinaties van) bronnen kansrijk?*
4. *Wat zijn kritische succesfactoren en mogelijke drempels bij de uitwerking van de door OSIS verkende opties?*
5. *Wat zijn de kosten en baten van de door OSIS verkende opties?*
6. *Hoe effectief zijn buitenlandse registers?*
7. *Zijn er kansrijke alternatieven van een kredietregister die problematiek net zo goed (of beter) adresseren?*

1.3 Methodiek

De deelvragen kunnen niet enkel met inzet van deskresearch en bestaande kennis en ervaring worden beantwoord, maar vereisen ook uitvoerig veldonderzoek met bancaire en non-bancaire financiers en andere stakeholders zoals DNB.

Dit veldonderzoek is op specifiek verzoek van EZK breed ingestoken om de belangrijkste stakeholders in de mkb-financieringsmarkt te bevragen als aanvulling op eerder onderzoek van OSIS. Ieder type stakeholder is middels een specifieke vragenlijst ondervraagd en daarnaast geïnterviewd. Deze resultaten komen gedurende het rapport hierna aan bod. De ondervraagde stakeholders zijn onderverdeeld in:⁵

- ▶ Bancaire financiers;
- ▶ Non-Bancaire financiers;
- ▶ Potentiële toezichthouders;
- ▶ Ministerie van Economische Zaken en Klimaat en Ministerie van Financiën;
- ▶ Potentiële dataleveranciers;
- ▶ Buitenlandse kredietregisters.

Uit onderzoek blijkt dat met name financieringen tot € 1 mln. de grootste kans op afwijzing kennen. Het onderzoek is dan ook toegespitst op financieringen tot € 1 mln.

5. Bijlage B, C, en D geven een overzicht van de ondervraagde stakeholders en deelnemende partijen, alsook een uitgebreide beschrijving van de methodiek en de voorgedragen taxonomie.

1.4 Leeswijzer

Het rapport is opgebouwd in lijn met de hoofd- en deelvragen die ten grondslag liggen aan het onderzoek. Het rapport begint met een overzicht van de huidige mkb-financieringsmarkt in Nederland gevolgd door een beschrijving van de huidige bottlenecks in de kredietverlening. Vervolgens zal het rapport specifiek ingaan op de ins en outs van een potentieel kredietregister voor mkb Nederland. Aan iedere deelvraag is een separaat hoofdstuk gewijd.

1.5 Onderzoeksbependingen

Voor het onderzoek hebben we met een (beperkte) selectie van financiers en andere (mogelijke) stakeholders gesproken. De selectie is tot stand gekomen in overleg met EZK en de begeleidingscommissie. De bevindingen in dit onderzoek zijn gebaseerd op basis van de informatie verkregen van deze partijen aangevuld met desk research.

Aangezien we niet alle partijen van de financieringsmarkt in het onderzoek meenemen, geven de uitkomsten mogelijk geen compleet beeld van alle financiers. Het kan bijvoorbeeld zo zijn dat financiers die voornamelijk kortlopende leningen verstrekken boven- of ondervertegenwoordigd zijn in de selectie. We hebben getracht om hier zoveel mogelijk rekening mee te houden, maar een kleine afwijking is geenszins te voorkomen. Daarnaast kunnen, door de selectie van financiers, conclusies mogelijk afwijken van de visie van niet-gesproken partijen. Wel zijn de belangrijkste conclusies gedeeld met een grotere groep financiers en hier zijn geen weerleggende reacties uit voortgekomen.

Verder is geen intensief onderzoek gedaan naar alternatieven voor een kredietregister, deze lijst en toelichting is dan ook niet uitputtend. Aangeraden wordt om in eventueel vervolgonderzoek deze alternatieven nader te onderzoeken.

Structuur mkb-
financieringsmarkt

Structuur mkb-financieringsmarkt

In dit hoofdstuk wordt een korte uiteenzetting gegeven van de structuur van de mkb-financieringsmarkt. Zo wordt de definitie van mkb-bedrijven nader geduid. Daarnaast wordt aangegeven door welke financiers de aanbodzijde van de mkb-financiering wordt ingevuld. Voor een uitgebreide toelichting van alle type financiers wordt verwezen naar bijlage E.

2.1 Mkb-bedrijven

De Europese definitie van mkb-bedrijven⁶ vermeldt bedrijven met minder dan 250 FTE en een jaaromzet van hoogstens € 50 mln. óf een jaarlijks balanstotaal kleiner of gelijk aan € 43 mln. Daarnaast vallen zelfstandigen zonder personeel (ZZP-ers) onder de definitie van mkb- bedrijven. Mkb-bedrijven zijn verder onder te verdelen in drie categorieën:

Tabel 1

	FTE	Jaaromzet of balanstotaal	Aandeel
Microbedrijf	< 10 FTE;	≤ € 2 mln. of ≤ 2 mln.	80%
Kleinbedrijf	10 tot 50 FTE	≤ 10 mln. of ≤ 10 mln.	16%
Middenbedrijf	50 tot 250 FTE	≤ 50 mln. of ≤ 43 mln.	4%

2.2 Aanbodzijde financieringsmarkt mkb

Op dit moment zijn verschillende aanbieders actief waar mkb-bedrijven een financieringsaanvraag kunnen indienen. Het overgrote deel wordt nog verstrekt door banken. Stichting MKB-Financiering onderzocht in 2021 hoe de mkb-financiering is verdeeld. Het overgrote deel van de financieringsomvang, zo'n 78%, bestaat uit bancaire financieringen. Circa 22% van de financiering werd ingevuld door non-bancaire financiers. Binnen de non-bancaire financiering wordt de helft (zo'n 45%) van de financiering ingevuld door lease. De op één na grootste financieringsvorm binnen de non-bancaire financiering is crowdfunding. De totaalverdeling van mkb-financiering is weergegeven in figuur 1 (volgende pagina).

2.3 Scope onderzoek

Onderdeel van het onderzoek is dat verschillende bancaire en non-bancaire financiers zijn benaderd (via enquêtes en interviews), zoals banken, direct lenders, lease partijen, crowdfunders en factoringmaatschappijen. Een lijst van de partijen die zijn benaderd is te vinden in bijlage B.

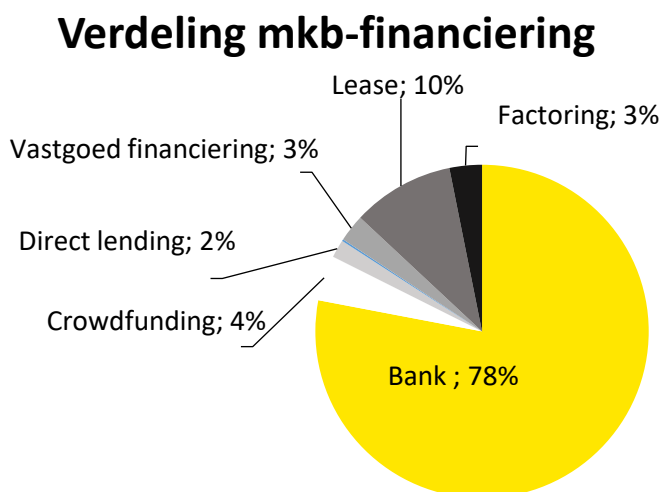
In totaal hebben vier bancaire financiers en elf non-bancaire financiers deelgenomen aan het onderzoek. Daarnaast zijn deelnemende en niet-deelnemende financiers op de hoogte gebracht van de deelconclusies voor hun betreffende financieringscategorie. Al deze financiers zijn in de gelegenheid gesteld om aan te geven of ze zich in de deelconclusies konden vinden.

Partijen die we niet hebben benaderd zijn de mkb-beurs, kredietunies en 'Family, Friends en Fans' die leningen verstrekken. Deze partijen hebben vooralsnog een relatief lage inbreng in de mkb-financiering. Ook zijn vastgoedfinanciers niet betrokken in het onderzoek. Wel zijn lease partijen en factoringmaatschappijen benaderd, waardoor de meeste asset based financiers zijn vertegenwoordigd in de resultaten.

2.4 Knelpunten en samenspel in mkb-financieringsmarkt

Het is niet eenvoudig om de financieringsmarkt te doorgronden aangezien sprake is van een samenspel tussen vragers, aanbieders en andere stakeholders. Dit leidt ertoe dat het ingewikkeld is om aan te geven welke onderdelen van de markt tekortkomingen vertonen. Consensus is dat het ontbreken van accurate, juiste en toegankelijke informatie één van deze onderdelen is en mogelijk op te lossen is middels een kredietregister. Andere zaken zijn echter ook van invloed op de staat van de mkb-financieringsmarkt. Deze zijn verder uitgelicht in bijlage F. Hierbij trachten we een zo compleet mogelijk beeld van de situatie te schetsen, al is dit niet uitputtend. We maken daarbij onderscheid tussen knelpunten bij financiers, bij aanvragers en meer algemene knelpunten.

Figuur 1

N.B.: de cijfers in figuur 1 laten de verhouding zien op basis van financieringsbedragen. Wanneer naar de financieringsverhouding wordt gekeken - op basis van het aantal verstrekte financieringen - kan dit afwijken.

Relevante
informatie voor
verschillende
type financiers

Relevante informatie voor verschillende type financiers

De rol van data wordt steeds crucialer in nagenoeg alle aspecten van het bedrijfsleven. De financiële sector is hier geen uitzondering op. Beslissingen worden steeds vaker gemaakt op basis van grote brokken informatie, vaak kwantitatief van aard. De beslissing tot het wel of niet verlenen van krediet is hier één van. Om deze beslissing zo efficiënt en nauwgezet mogelijk te maken, is de beschikbaarheid van tijdige, accurate en makkelijk toegankelijke data essentieel. Een nationaal kredietregister kan hierin een belangrijke rol spelen. De benodigde informatie is echter niet voor alle betrokken partijen congruent. In navolging van een eerder uitgevoerd onderzoek 'Nut en noodzaak van een kredietregister in Nederland'⁷ is middels enquêtes en interviews nader onderzoek gedaan naar de informatiebehoefte van de verschillende betrokken partijen binnen het kredietverstrekking proces. De resultaten van de enquêtes worden uiteengezet in dit hoofdstuk. Ten behoeve van het onderzoek heeft EY met vijf bancaire en elf non-bancaire financiers gesproken. De meningen van financiers ten opzichte van het nut en de effectiviteit van een kredietregister zijn wisselend. Een deel van de geïnterviewde partijen is niet overtuigd dat de komst van een kredietregister de mkb-sector vooruit helpt. Ook geeft het merendeel van de partijen aan dat de (beperkte) baten waarschijnlijk niet opwegen tegen extra inspanningen die benodigd zullen zijn. Een overzicht van de gesprekspartners is te vinden in bijlage B. De onderzoeksmethode wordt verder toegelicht in bijlage C.

3.1 Belangrijke informatie bij het beoordelen van kredietaanvragen

Met betrekking tot informatie kan onderscheid gemaakt worden tussen 'traditionele' financiële data (jaarrekeningdata, kredietinformatie, zekerhedeninformatie) en 'moderne' data (PSD2, uitdraai boekhoudsysteem). Banken maken doorgaans gebruik van traditionele financiële data en zien ook blijvende relevantie hierin, met name wanneer het aankomt op langlopende financieringen. Beoordelingen op basis van enkel 'moderne' (PSD2) data is riskant, aangezien deze (aldus de financiers) makkelijk te manipuleren is. Hierbij is het de verwachting dat richting de toekomst de 'traditionele' data steeds vaker gecombineerd zal worden met 'moderne' data.

De informatie die non-bancaire financiers gebruiken is wisselend. Ook wanneer de non-bancaire financiers worden uitgesplitst per type (direct lenders, lease, factoring en crowdfunding) is de informatiebehoefte wisselend. Wel is een voorzichtig verband zichtbaar tussen de looptijd van de leningen en het gebruik van traditionele, dan wel moderne data. Partijen die veelal langlopende leningen verstrekken, geven aan dat traditionele financiële data van essentieel belang is bij het verschaffen van het benodigde inzicht in de kredietwaardigheid. Bij kortlopende kredieten is dit in mindere mate het geval. Deze laatste groep heeft minder interesse in een kredietregister.

De voorgestelde taxonomie richt zich op de traditionele data op basis van de door OSIS voorgestelde taxonomie en maakt onderscheid tussen *debiteureninformatie*, *zekerhedeninformatie* en *kredietinformatie*.

3.2 Beoordeling relevantie, effectiviteit en efficiëntie van de voorgestelde taxonomie bij kredietbeoordelingen

Tabel 2

	Optie 1 (%)	Optie 2 (%)	Marktaandeel financiers	Aantal partijen
Bank	20%	20%	80%	5
CrowdFunding	100%	100%	5%	2
Direct Lending	0%	33%	2%	6
Lease ⁸	0%	0%	10%	1
Factoring	0%	0%	3%	2
Gemiddelde	25,0%	31,7%		
Gewogen gemiddelde	24,6%	25,2%		

Tabel 2 geeft weer welk deel van de partijen⁹ een (significante) meerwaarde ziet in de komst van een kredietregister - voor zowel optie 1 als 2. Hierbij zijn zowel de verwachte baten als de inspanningen meegenomen (netto effect). Zowel het gemiddelde als het gewogen gemiddelde geven weer dat het gros van de sector geen netto positief effect verwacht.

Sommige partijen geven aan niet te kunnen voorspellen of het kredietregister een meerwaarde heeft voor de kredietbeoordeling - en dat dit afhankelijk is van veel (onvoorspelbare) factoren. Een aantal van hen geeft aan enkel interesse te hebben in een kredietregister als blijkt dat dit naar wens is ingericht en zodoende een netto positief effect zal hebben.

Het percentage financiers dat bereid is deel te nemen, is weergegeven in tabel 3. Hierbij dient de kanttekening gemaakt te worden dat een deelnemingspercentage van >75% een veel gestelde voorwaarde is, die in dit geval dus niet gehaald wordt.

Tabel 3

	# financiers in onderzoek	# deelname kredietregister	Marktaandeel financiers	Deelname %
Bank	5	3	80%	60%
CrowdFunding	2	2	5%	100%
Direct Lending	6	3	2%	50%
Lease	1	0	10%	0%
Factoring	2	1	3%	50%
Gemiddelde deelname kredietregister				52%
Gewogen gemiddelde deelname kredietregister				55%

8. Voor de categorie lease hebben we gesproken met de Nederlandse Vereniging van Leasemaatschappijen (NVL), zodoende is dit gecategoriseerd als 1 partij, maar heeft dit draagvlak onder alle aangesloten leasemaatschappijen.

9. Een overzicht van de interesse van alle financiers (waaronder ook de financiers die aangegeven hebben geen interesse te hebben in een kredietregister) is weergegeven in Bijlage D en G.

In tabel 4, 5 en 6 is de interesse van financiers voor elk van de type data weergegeven. Hierbij is enkel de mening van partijen meegenomen die aangegeven hebben te willen deelnemen indien het register aan de wensen voldoet ('ja' in tabel 3). De drie onderstaande tabellen zijn uitgesplitst in de drie verschillende typen informatiebronnen, namelijk debiteuren-, zekerheden- en kredietinformatie. Per financier is aangegeven welk percentage de informatie relevant vindt voor kredietverlening, daarnaast welk percentage van mening is dat de informatie efficiëntie voordelen zou opleveren en in de laatste kolom is aangegeven welk percentage vindt dat de beschikbaarheid van de informatie leidt tot een effectievere kredietbeoordeling.

Tabel 4

Debiteureninformatie				
Aandeel per financier	Marktaandeel	De informatie is relevant voor kredietbeoordeling	Deze informatie in een kredietregister levert efficiëntie voordelen op	Deze informatie in een kredietregister resulteert in een effectievere kredietbeoordeling
Bank	80%	75% - 100%	50% - 75%	75% - 100%
CrowdFunding	5%	75% - 100%	50% - 75%	50% - 75%
Direct Lending	2%	75% - 100%	75% - 100%	75% - 100%
Factoring	3%	75% - 100%	75% - 100%	75% - 100%
Gemiddeld		70%	64%	66%
Gewogen gemiddelde		75%	54%	76%

Tabel 5

Zekerhedeninformatie				
Aandeel per financier	Marktaandeel	De informatie is relevant voor kredietbeoordeling	Deze informatie in een kredietregister levert efficiëntie voordelen op	Deze informatie in een kredietregister resulteert in een effectievere kredietbeoordeling
Bank	80%	75% - 100%	50% - 75%	75% - 100%
CrowdFunding	5%	75% - 100%	75% - 100%	75% - 100%
Direct Lending	2%	75% - 100%	75% - 100%	75% - 100%
Factoring	3%	75% - 100%	75% - 100%	75% - 100%
Gemiddeld		73%	71%	70%
Gewogen gemiddelde		72%	64%	69%

Tabel 6

Kredietinformatie				
Aandeel per financier	Marktaandeel	De informatie is relevant voor kredietbeoordeling	Deze informatie in een kredietregister levert efficiëntie voordelen op	Deze informatie in een kredietregister resulteert in een effectievere kredietbeoordeling
Bank	80%	75% - 100%	50% - 75%	50% - 75%
CrowdFunding	5%	50% - 75%	50% - 75%	50% - 75%
Direct Lending	2%	75% - 100%	75% - 100%	75% - 100%
Factoring	3%	75% - 100%	75% - 100%	75% - 100%
Gemiddeld		66%	63%	65%
Gewogen gemiddelde		71%	57%	63%

Alle partijen zijn het eens dat de data attributen in de voorgestelde taxonomie relevant zijn voor een kredietbeoordelingsproces. Banken zien mogelijkheden tot kostenbesparingen bij digitale en gestandaardiseerde databeschikbaarheid. Het is echter belangrijk om een analyse te maken of dit 'netto' tot een kostenbesparing kan leiden. Afgaande op de antwoorden uit de enquêtes en interviews kan - zoals reeds vermeld - opgemaakt worden dat banken geen netto kostenbesparing verwachten (de enige bank die aangegeven heeft een netto positief effect te verwachten is een van de kleinere spelers binnen de bancaire sector). De verwachting is namelijk dat de voorziene inspanningen groter zullen zijn dan de mogelijke besparingen.

De informatie die door non-bancaire financiers gebruikt wordt is - zoals eerder aangegeven - wisselend. Dit is ook terug te zien in de reactie op de voorgestelde taxonomie. Een deel van de non-bancaire financiers maakt niet of minimaal gebruik van de 'traditionele financiële data' waaruit de voorgestelde taxonomie voornamelijk bestaat. Een voorbeeld van 'moderne' data die gebruikt wordt bij kredietbeoordelingen is betaald data (mogelijk door PSD2). Partijen die beoordelingen maken op basis van deze data geven dan ook aan geen kostenefficiëntie te zien in het beschikbaar stellen van de voorgestelde taxonomie in een kredietregister.

Daarnaast geven non-bancaire financiers aan dat het, met name indien ze financieringen verstrekken met een looptijd kleiner dan 2 jaar, belangrijk is dat de aangeleverde data actueel is. Jaarrekeningen, in het bijzonder van kleine bedrijven, zijn vaak verouderd en derhalve niet bruikbaar. Daar komt bij dat de jaarrekeningen van mkb-bedrijven doorgaans niet uniform zijn en derhalve minder geschikt zijn voor geautomatiseerde processen.

Ten aanzien van zekerhedeninformatie geven de non-bancaire financiers wisselende meningen. Financiers die voornamelijk financieringen met een korte looptijd verstrekken vinden zekerhedeninformatie in een kredietregister van beperkt belang aangezien ze doorgaans, op basis van de leningen die een onderneming reeds bij de bank heeft lopen (o.a. te achterhalen via betaald data), een inschatting maken van de vergeven zekerheden. Daarentegen geven financiers die langere looptijd financiering verstrekken juist aan dat zekerhedeninformatie essentieel is. Het is dan ook lastig om een inschatting te maken of de beschikbaarheid van zekerhedeninformatie opweegt tegen de extra administratieve lasten die het opnemen van deze informatie in een register met zich meebrengt.

De groep non-bancaire financiers die het meest positief tegenover de komst van een kredietregister staat zijn de crowdfunders. Specifiek geeft deze groep aan de meerwaarde te zien in de duidelijkheid die een kredietregister kan geven over verstrekte zekerheden en de (financiële) prestaties van een mkb-bedrijf. Met name op het gebied van ophalen debiteureninformatie en van afwijzingen en tussentijdse controles verwacht men tijdsbesparingen te kunnen realiseren. Beschikbare data dient daarvoor echter wel in een standaard format beschikbaar gemaakt te worden, zodat modellen hierop geautomatiseerd kunnen worden. Uiteraard dient de informatie daarvoor ook volledig, tijdig en juist te zijn.

3.3 De toepassing van risicomodellen

Alle financiers maken gebruik van risicomodellen ter beoordeling van kredietaanvragen. Deze zijn vertrouwelijk en financiers zijn dan ook niet welwillend om hier specifieke informatie over te delen. Vaak hanteren zij verschillende risicomodellen naar gelang de omvang van de klant (grootzakelijk, klein zakelijk/mkb, particulier).

Naast beoordeling van kwantitatieve data middels risicomodellen gaan financiers in de meeste gevallen ook met kredietaanvragers in gesprek om het verhaal achter de casus te begrijpen (m.n. bij bancaire beoordelingen). Doorgaans is bij kleinere aanvragen en kortlopende leningen minder persoonlijke aandacht dan bij grotere aanvragen en langlopende leningen.

Noemenswaardig is dat niet alle financiers aanvragers classificeren op basis van de grootte van het aangevraagde krediet, maar op basis van de totaal uitstaande leningenportefeuille (in bedrag/in Euro's) van de onderneming. De 'scope' van het mkb en mkb-financieringen kan derhalve in sommige gevallen verschillend zijn.

3.4 Mogelijkheden tot verbetering van risicomodellen & additionele databronnen

Zowel positieve als negatieve¹⁰ informatie zijn van belang bij een kredietbeoordeling. Als relevante toevoegingen aan de taxonomie wordt de betere beschikbaarheid van zogenoemde negatieve data genoemd om ervoor te zorgen dat de kans op fraude en problemleningen verkleind wordt. Bij het toevoegen van zowel negatieve, als positieve, data aan een kredietregister dient rekening gehouden te worden met (Europese) privacy wet-en-regelgeving hieromtrent. Verstrekking van negatieve informatie gebeurt overigens ook in buitenlandse registers. Het is daarbij wettelijk verplicht de negatieve informatie slechts een beperkte periode te bewaren om te voorkomen dat ondernemingen tot in de lengte van dagen achtervolgd worden met deze negatieve informatie.

Non-bancaire financiers geven aan specifiek behoefte te hebben aan toegang tot het EVA frauderegister. Banken hebben hier - in tegenstelling tot non-bancaire financiers - reeds toegang toe, waardoor het speelveld ongelijk wordt. Daarnaast hebben een aantal non-bancaire financiers aangegeven behoefte te hebben aan de limietgegevens van verzekeraars. Bovendien kan betere beschikbaarheid van standaardbankverklaringen tijdsbesparingen/hogere efficiëntie opleveren. Een standaardbankverklaring is een overzicht van alle bankzaken van een bedrijf. Deze dient standaard opgemaakt te worden bij de jaarrekening. Banken geven aan dat dit een relevante toevoeging is aan de informatiestukken beschikbaar in een kredietregister.

Vervolgonderzoek naar de mogelijke beschikbaarheid van deze datatypen is aan te raden. Specifiek dient hierbij rekening gehouden te worden met geldende (privacy) wetgeving en mogelijkheden tot bewaring van deze 'negatieve' informatie.

10. Betaalachterstanden, fraude, etc.

3.5 Overige relevante zaken

Een ander belangrijk aandachtspunt dat zowel door bancaire als non-bancaire financiers is genoemd, is of het historisch hogere afwijzingspercentage in Nederland wel een probleem is. Het is immers de rol van de financiers om het financieel risico van ondernemingen te beoordelen en afwijzingen zijn (volgens henzelf) doorgaans dan ook gerechtvaardigd.

Het historisch hogere afwijzingspercentage - een van de aanleidingen voor dit onderzoek - heeft volgens banken namelijk verschillende redenen. Een belangrijke reden is dat gaandeweg steeds meer ondernemers de mogelijkheid hebben om online een eerste aanvraag te doen (en deze zelfstandig in te vullen). Dit leidt ertoe dat ondernemers regelmatig met verschillende aanvragen bij verschillende financiers teveel financiering willen ten opzichte van hun betaalcapaciteit, hetgeen vervolgens impact heeft op het aantal afkeuringen (soms meerdere afkeuringen per mkb'er). Financiers noemen het relatief lage percentage aan problemleningen overigens als (positieve) keerzijde van bovenstaande.

Verder is een ander discussiepunt de vertrouwelijkheid van data. Indien gebruik gemaakt wordt van een kredietregister op basis van de voorgestelde taxonomie betekent dit dat financiers hun (vertrouwelijke) data zullen moeten delen. Specifiek wordt hier de 'Probability of Default' genoemd. Een parameter uit de voorgestelde taxonomie waarmee andere partijen op basis van de uitkomsten confidentiële risicobeoordelingsmethoden kunnen achterhalen.

Bovendien is de aansprakelijkheid in geval van foutieve data een punt van aandacht. Wie is aansprakelijk indien (verkeerde) besluiten worden gemaakt op basis van onjuiste informatie uit een kredietregister? Met name de banken zien hierin geen rol voor zichzelf.

Een ander terugkerend thema betreft de opzet van een kredietregister. Met name onder de non-bancaire financiers, is de vraag voor hoe lang een kredietregister relevant blijft in een continu ontwikkelend financieringslandschap. De combinatie van een groeiend marktaandeel van non-bancaire financiers binnen de (mkb-)financieringsmarkt en het gebruik van 'nieuwe' databronnen werpt de verwachting op dat een kredietregister haar relevantie sowieso op termijn zou verliezen. Eventuele baten zijn derhalve mogelijk niet van oneindige duur.

Daarnaast delen non-bancaire financiers mede dat een significant deel van de klanten micro-ondernemingen betreft. Deze doen regelmatig een aanvraag voor financiering tot een bedrag van € 25.000. Informatie over leningen met deze (kleine) omvang ontbreekt in AnaCredit waardoor deze mkb-bedrijven niet volledig vertegenwoordigd zullen worden in een kredietregister in de voorgestelde vorm.

Tenslotte geven verschillende non-bancaire financiers aan dat mkb-bedrijven doorgaans niet adequaat geholpen/doorverwezen worden na een afwijzing van de bank. Verduidelijking van de regelgeving omtrent advies en doorverwijzing kan hierbij helpen en zodoende de mkb-kredietverlening stimuleren.¹¹

A woman in a white shirt is pointing upwards with her right hand in a meeting room. Other people are visible in the background, some looking towards the speaker. The room has large windows and modern lighting.

Informatiebronnen

4

4 Informatiebronnen

In het eerder gepubliceerde rapport van OSIS in 2020¹² is een voorstel gedaan voor een register met informatie die de markt destijds als waardevolle informatie zag. De databronnen die mogelijk in deze informatiebehoefte kunnen voorzien, zijn AnaCredit en de Belastingdienst. Aanvullend hebben we gekeken naar andere kansrijke informatiebronnen voor een kredietregister, zoals de Kamer van Koophandel. In dit hoofdstuk wordt per informatiebron aangegeven of deze bron bruikbaar is voor het kredietregister.

4.1 AnaCredit

AnaCredit, ook wel Analytical Credit datasets, is een database met gedetailleerde informatie over individuele bankkredieten. AnaCredit bevat informatie van banken van het eurogebied en een aantal landen daarbuiten. Het bundelt de gegevens in een geharmoniseerde database en ondersteunt daarmee centrale bank functies. De grondslag voor de AnaCredit rapportage ligt in de ECB Regulation ECB/2016/13 (AnaCredit verordening) en de overkoepelende EC Regulation 2533/98 (verordening van de commissie die de statistiektaak van het Europees Stelsel van Centrale Banken regelt).¹³

De rapporterende partijen aan AnaCredit zijn banken. Zij leveren maandelijks informatie aan voor AnaCredit. Informatie moet worden aangeleverd vanaf een exposure van meer dan € 25.000 bij één ondernemer. Wanneer een debiteur drie leningen heeft van € 10.000, dienen al deze drie leningen gemeld te worden. De doelgroep waarvoor banken moeten rapporteren zijn rechtspersonen. Eenmanszaken en samenwerkingsverbanden zijn voor een groot deel uitgesloten van de doelgroep. DNB/ECB onderzoekt de mogelijkheden om de scope van de AnaCredit rapportage uit te breiden. De datakwaliteit wordt op een minimaal niveau geborgd door een uitgebreid netwerk van validatiecontroles. Bij ontvangst van de data worden 1.500 validaties automatisch uitgevoerd. Daarbij zijn technische, logische en plausibiliteitscontroles opgezet. Wanneer fouten in de data worden geconstateerd, zijn aansluitend twee werkwijzen mogelijk. Een deel van de validatiecontroles werken blokkerend, een instelling kan geen data insturen die niet correct is. Voor een ander deel heeft DNB regulier contact met de rapporteurs en wordt overeengekomen binnen welke termijn de fouten worden gecorrigeerd. Doorgaans gebeurt dit binnen dezelfde maand.

22 ^{12.} *Nut en noodzaak van een kredietregister in Nederland / OSIS | 2020*

^{13.} *Wat is AnaCredit? / ECB | 2020*

In de AnaCredit rapportage staat informatie die erg waardevol kan zijn voor een kredietregister. In de AnaCredit verordening is opgenomen dat als een land een kredietregister heeft, AnaCredit gebruikt mag worden in de feedbackloops naar banken. Daarbij speelt echter wel dat de AnaCredit verordening op zichzelf onvoldoende basis biedt voor het opzetten van een kredietregister. Daardoor zijn een aantal belangrijke aandachtspunten aan de orde indien de AnaCredit data voor een kredietregister wordt gebruikt.

Wanneer de scope van het kredietregister buiten die van AnaCredit rijkt, kan de AnaCredit rapportage hier niet op worden aangepast. De aanvulling op AnaCredit moet dan worden vastgelegd in een Kredietregisterwet en deze informatie zal voorts additioneel aangeleverd dienen te worden door de rapporterende partijen. De rapporterende partijen zijn enkel bancaire financiers.

Zoals in Hoofdstuk 2 is besproken, wordt een groot deel van de mkb financiering verstrekt door non-bancaire financiers. Deze partijen leveren momenteel geen data aan voor AnaCredit. Voor de non-bancaire financiers betekent dit dat ze dezelfde informatie (reeds bestaande attributen in AnaCredit alsook nieuwe attributen) zullen moeten aanleveren in hetzelfde format. Een andere aanvulling op AnaCredit zou kunnen zijn dat de frequentie van de aanlevering van data omhoog moet (momenteel maandelijks). Deze wijziging zou ook in een Kredietregisterwet opgenomen moeten worden.

In het interview met DNB kwam ook een belangrijk aandachtspunt aan bod indien AnaCredit een databron wordt voor het kredietregister. Namelijk dat de datakwaliteit aanzienlijk belangrijker wordt dan voor de huidige doeleinden van de AnaCredit rapportage. Het doel waarvoor de data in een kredietregister wordt gebruikt verandert omdat de data nu door kredietverstrekkers zal worden gebruikt voor het beoordelen van kredietaanvragen. Data quality management zal dan moeten worden verbeterd. Het beschermen van rechten van data subjects is een belangrijk punt in dit kader en ook over de aansprakelijkheid van de beheerder moet goed worden nagedacht.

Uit bovenstaande blijkt dat AnaCredit een bruikbare bron is voor het kredietregister. Praktisch gezien is het mogelijk om de data via feedbackloops te gebruiken voor het kredietregister. Ook staat er relevante informatie in voor de financiers. Daarentegen zijn er nog wel de nodige aandachtspunten die opgelost moeten worden, voordat AnaCredit op de gewenste manier kan worden gebruikt voor het kredietregister. Zo is de datakwaliteit op dit moment niet voldoende om te gebruiken voor een kredietregister. Daarnaast moet nog in een Kredietregisterwet tal van zaken uitgewerkt worden om de AnaCredit data uit te breiden aangezien de AnaCredit regulation op zichzelf onvoldoende basis hiervoor is. Zo moet de scope van AnaCredit worden uitgebreid via een Kredietregisterwet om ook de non-bancaire financiers te laten rapporteren. Daarnaast moet in een Kredietregisterwet ook worden opgenomen dat over eenmanszaken en samenwerkingsverbanden dient te worden gerapporteerd. DNB heeft het mandaat om toezicht te houden op financiële instellingen, dus het opleggen van een uitgebreidere rapportageplicht kan passend zijn binnen dit mandaat. Echter, dit zegt nog niets over de rol van DNB als beheerder over het kredietregister. Om te bepalen of het beheer van het kredietregister binnen het mandaat van DNB past zou uit een nader onderzoek moeten volgen.

4.2 Belastingdienst

Een informatiebron die naast AnaCredit interessant is voor het kredietregister, is de Belastingdienst. Ondernemers doen bij de Belastingdienst een aangifte inkomstenbelasting (IB-aangifte) of een aangifte vennootschapsbelasting (vpb-aangifte). Ook gedurende het onderzoek bleek dat financiers met name geïnteresseerd zijn in geautomatiseerde jaarrekeninginformatie (debiteureninformatie).

Voor het onderzoek is gesproken met de Belastingdienst over een rol van dataleverancier voor het kredietregister. Daarbij wordt door de Belastingdienst echter aangegeven dat zij de kans zeer klein achten om in deze rol te kunnen acteren. De Belastingdienst heeft immers als wettelijke taak om belasting te heffen. De bij de Belastingdienst aanwezige informatie is dan ook dienstig aan dit beleidsdoel. In art. 67 van de Algemene wet inzake rijksbelastingen is een verstreckende geheimhoudingsplicht opgenomen.¹⁴ Bovendien hanteert de Belastingdienst het “nee, tenzij” uitgangspunt, wat inhoudt dat de Belastingdienst in principe geen nieuwe, niet-fiscale taken op zich neemt. Voor de “tenzij” is een limitatief uitpuittend afwijkingskader opgesteld met daarin strikte criteria wanneer afgeweken kan worden.

Wanneer de wens bestaat om verder te onderzoeken of gegevens van de Belastingdienst te gebruiken zijn voor een kredietregister mkb, zal EZK een formeel verzoek daartoe moeten indienen bij de Belastingdienst. De Belastingdienst zal dan starten met een intern onderzoek of het verzoek tot gegevensuitwisseling passend is binnen zijn taken. Wanneer de afweging hiervan positief uitvalt, vindt daarna nog een uitvoeringstoets plaats om te bepalen of er ook capaciteit beschikbaar is om het verzoek uit te voeren.

De kans dat de Belastingdienst gegevens van mkb'ers kan delen voor een kredietregister lijkt voorsnog erg klein. Dit betekent dat de optie om Belastingdienstinformatie in het kredietregister te verwerken voorsnog niet mogelijk lijkt. Dit is dan ook het uitgangspunt wat gehanteerd wordt in het vervolg van dit rapport.

4.3 Kamer van Koophandel (KvK)

De Kamer van Koophandel is een organisatie die zich inzet voor de belangenbehartiging en advisering van ondernemers. De KvK heeft als wettelijke taken: registreren; informeren en adviseren en is beheerder van diverse registers. Alle rechtspersonen en ondernemingen in Nederland zijn opgenomen in het handelsregister. Daarin krijgt iedere geregistreerde onderneming een uniek KvK nummer. Het handelsregister heeft een koppeling met het stelsel van basisregistraties en Europese registers. Het handelsregister is geschikt om als basis te gebruiken voor andere registers, of aan andere registers te koppelen. Het KvK heeft concrete interesse het register te exploiteren, data aan te leveren, en eventueel te beheren. KvK ziet de data die zij beschikbaar heeft in haar handelsregister als degelijk startpunt voor een kredietregister.

Naast de Belastingdienst heeft ook KvK de beschikking over jaarcijfers van mkb'ers. Dit zijn commerciële jaarcijfers, het type cijfers dat doorgaans gebruikt wordt door financiers. Deze kunnen wel afwijken van de fiscale jaarcijfers die voor de IB-aangifte en vpb-aangifte worden gebruikt.

Tabel 7

Gegevens	Micro	Klein	Middelgroot
Beperkte balans	X		
Verkorte balans		X	
Enigzins vereenvoudigde balans			X
Vereenvoudigde winst- en verliesrekening			X
Uitgebreide toelichting			X
Bestuursverslag			X
Accountantsverklaring			X
Aantal winstbewijzen en dergelijke			X
Statutaire regeling en voorstel winstbestemming of verwerking verlies			X

Bovendien verschilt de deponeringsplicht per type onderneming. Derhalve hoeven niet alle ondernemers verplicht hun jaarcijfers te deponeren bij de KvK. Zo hebben B.V.'s en N.V.'s in Nederland wel een deponeringsplicht en ZZP'ers en Vof's in bijna alle gevallen niet. De informatie die ondernemingen met deponeringsplicht moeten aanleveren is weergegeven in tabel 7. De informatie die de middelgrote ondernemingen moeten aanleveren lijkt dus voldoende voor het kredietregister. De informatie die micro- en kleine ondernemingen moeten aanleveren is echter te beperkt. Indien een kredietregister enkel debiteureninformatie op basis van de bij KvK gedeponeerde cijfers zou hebben, dan is een zeer groot deel van het Nederlandse mkb niet vertegenwoordigd.

Vooralsnog lijkt dus ook de KvK geen bruikbare bron te zijn voor debiteureninformatie of jaarcijfers voor een kredietregister. Ter aanvulling zijn we met de KvK in gesprek gegaan om mogelijkheden voor uitbreiding van de deponeringsplicht te onderzoeken. In theorie is het mogelijk om deze plicht voor micro- en kleine ondernemingen uit te breiden alsmede voor natuurlijke personen, maar dit heeft ook onwenselijke gevolgen. Zo heeft een uitbreiding van de deponeringsplicht aanzienlijke impact voor een groot aantal ondernemingen terwijl het aantal ondernemingen dat er baat bij heeft relatief beperkt zal zijn (doordat niet elke onderneming financiering aan zal vragen). Daarnaast is de verwachting dat vanuit de ondernemers niet positief gereageerd zal worden. Bovendien vraagt het om de nodige aanpassingen in wet- en regelgeving en zou Nederland daarmee uit de pas gaan lopen met andere Europese landen.

Samenvattend kan worden gesteld dat van de onderzochte informatiebronnen één bron als bruikbaar kan worden gezien voor het kredietregister; namelijk AnaCredit. Echter bestaan er nog wel de nodige aandachtspunten die opgelost moeten worden voordat AnaCredit op de gewenste manier kan worden gebruikt in het kredietregister. Daarnaast lijkt de mogelijkheid dat de Belastingdienst informatie kan leveren over mkb'ers vooralsnog erg klein. De optie die aanvullend op het OSIS-rapport is onderzocht, zijnde de Kamer van Koophandel, lijkt vooralsnog (ook) geen bruikbare bron voor het kredietregister. Omdat de informatie die micro- en kleine ondernemingen moeten aanleveren te beperkt is waardoor een groot deel van het Nederlandse mkb niet vertegenwoordigd zal zijn in de data.

5 Kritische Succesfactoren

5 Kritische Succesfactoren

Wanneer wordt besloten om het kredietregister op te zetten, zijn een aantal technische en juridische aandachtspunten van belang. In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de deelvraag: *Wat zijn de kritische succesfactoren en mogelijke drempels bij de uitwerking van de door OSIS verkende opties?*. Zo is middels de enquêtes en interviews bij financiers onderzoek gedaan naar de mogelijkheden en wens om data geautomatiseerd aan te leveren, de bereidheid van financiers om aan te sluiten bij het kredietregister en welk percentage minimaal aangesloten moet zijn om het kredietregister van meerwaarde te laten zijn. Daarnaast is gekeken naar de juridische mogelijkheden om deelname door financiers te verplichten. Ook is gekeken naar de kritische succesfactoren omtrent de vertegenwoordiging van de doelgroep in de data, de toegang van financiers tot de data, de kwaliteit van de data en de uitvoering en het beheer van het kredietregister. Als laatste zijn nog relevante juridische aandachtspunten uiteengezet.

5.1 Gestandaardiseerd format en geautomatiseerde aanlevering

Een belangrijke kritische succesfactor die door bijna iedere financier wordt benoemd, is standaardisatie van informatie en geautomatiseerde en tijdige aanlevering. De informatie in de voorgelegde taxonomie is over het algemeen geen nieuwe informatie voor financiers. De informatie is al ergens beschikbaar. Idealiter wordt deze informatie slechts eenmalig door de ondernemer aangeleverd. Dit is zowel om te voorkomen dat er onjuistheden in de data ontstaan door foutieve overname alsook om het voor de ondernemer zo eenvoudig mogelijk te maken om data met meerdere partijen te delen. Daarnaast kunnen alleen efficiëntie voordelen worden behaald indien het format van de data uniform is en hier gemakkelijk processen op kunnen worden ingericht aan de kant van de financiers.

5.2 Bereidheid van financiers om zich aan te sluiten bij het kredietregister

In de enquête is aan financiers gevraagd in hoeverre zij bereid zijn om zich vrijwillig aan te sluiten bij het kredietregister. De antwoorden per type financier zijn als volgt:

- ▶ Banken: van de vijf ondervraagde banken geven drie partijen aan dat zij bereid zijn om vrijwillig data aan te leveren voor het kredietregister, de andere twee partijen zijn hier niet toe bereid;
- ▶ Lease: zij gaven aan dat het op dit moment niet te beoordelen is. Maar gezien de leasepartijen over het algemeen weinig toegevoegde waarde zien in het kredietregister, lijkt de kans klein;
- ▶ Crowdfunding: zijn bereid zich vrijwillig aan te sluiten; van de twee partijen geeft één partij wel aan dat het nog afhankelijk is van de kosten die hieraan verbonden zijn;
- ▶ Factoring: één partij is hier wel toe bereid; één partij is hier nog niet toe bereid wegens de vele onduidelijkheden die nog bestaan;

- ▶ Direct lenders: drie direct lenders hebben aangegeven wel vrijwillig aan te willen sluiten bij het kredietregister, drie direct lenders zijn hiertoe niet bereid en.

Dat de financiers maar beperkte toegevoegde waarde zien in het kredietregister is terug te zien in de bereidheid om hier vrijwillig aan deel te nemen. Het komt een enkele keer voor dat indien een partij niet positief is over de toegevoegde waarde van het kredietregister, ze alsnog bereid zijn om hier vrijwillig aan mee te werken. Desalniettemin geven negen van de zestien deelnemende partijen aan vrijwillige deelname te willen overwegen in de voorgestelde opzet.

5.3 Mogelijkheid om data aan te leveren in gestandaardiseerd format

Aan non-bancaire financiers is gevraagd of het voor hen mogelijk is om de data in het gestandaardiseerde SBR¹⁵ format aan te leveren. Hierop werd als volgt geantwoord:

- ▶ Lease: voor de gehele lease branche is dit onduidelijk, maar een deel van de lease maatschappijen kan dit wel;
- ▶ Crowdfunding: op het moment niet; hiervoor is verder onderzoek nodig om te bepalen of dit in de toekomst wel mogelijk is;
- ▶ Factoring: één partij geeft aan dat dit niet kan, één partij geeft aan dat dit naar verwachting wel kan;
- ▶ Direct lending: vier direct lenders geven aan dat het wel kan, twee direct lenders geven aan het nog niet kan, of dat ze hier niet bekend mee zijn;

Ook uit de resultaten van deze vraag blijkt dat een deelname door de meerderheid van de partijen niet direct gerealiseerd kan worden indien wordt gekozen om de data aanlevering via een gestandaardiseerd SBR format te laten lopen.

5.4 Deelnemingspercentage financiers aan kredietregister

5.4.1 Resultaten enquêtes en interviews

Aan financiers is de vraag gesteld welk percentage van mkb-financiers aangesloten dient te zijn om het kredietregister van meerwaarde te laten zijn, en leidde tot de volgende reacties:

- ▶ Bank: de helft van de banken geven aan dat (bijna) alle financiers aangesloten moeten zijn bij het kredietregister, de andere helft is niet ingegaan op de beantwoording van deze vraag;
- ▶ Lease: zo veel mogelijk;
- ▶ Crowdfunding: één partij geeft aan dat er minstens 75% aangesloten moet zijn bij het kredietregister, één partij geeft aan dat dit minder relevant is, wanneer één partij zich aansluit en hierdoor meer financiering voor mkb gaat verstrekken, volgen andere partijen ook;
- ▶ Factoring: de antwoorden zijn verdeeld tussen minstens 75% en minstens 90%;
- ▶ Direct lenders: de antwoorden zijn verdeeld tussen minstens 50% en minstens 95%;

De beantwoording op de vraag welke percentage vertegenwoordigd moet zijn in het kredietregister loopt uiteen. Op twee antwoorden na, is wel het beeld dat minstens 75%, en bij voorkeur nog meer, aangesloten zou moeten zijn bij het kredietregister.

5.4.2 Juridische mogelijkheden voor verplichte deelname

De vraag of en hoe non-bancaire financiers verplicht kunnen worden zich aan te sluiten bij het (beoogde) kredietregister, wordt beantwoord vanuit een Nederlands financieel rechtelijk oogpunt. Hierbij wordt geen rekening gehouden met praktische implementatie van bijvoorbeeld IT-systemen, dataopslag en cybersecurity. Het huidig wettelijk kader bevat geen basis om zakelijke kredietverstrekkers te verplichten zich aan te sluiten bij een stelsel van kredietregistratie of een kredietregister.

15. Standard Business Reporting (SBR) is de nationale standaard voor de digitale uitwisseling van alle bedrijfsmatige rapportages.

In Nederland is het verstrekken van krediet aan zakelijke partijen namelijk geen gereguleerde activiteit. Wel zien wij eventuele mogelijkheden dat de juridische grondslag waardoor kredietverstrekkers zijn gehouden data te delen met Stichting Bureau Krediet Registratie (BKR), ook kan worden gebruikt voor het nieuwe kredietregister. Dit lichten wij hieronder toe. Echter ligt het niet voor de hand om de kredietregistratie te reguleren. Door het opzetten van een juridische basis voor regulatie zal dit ook bijbehorende verplichtingen voor aanbieders met zich meebrengen. Bij het beantwoorden van de vraag, maken wij onderscheid tussen kredietverstrekkers die zowel aan consumenten en zakelijke klanten een krediet verstrekken en op kredietverstrekkers die enkel aan zakelijke klanten kredieten verstrekken.

Het is van belang om de juridische reikwijdte voor kredietverstrekkers kort uiteen te zetten. De reikwijdte van de regels met betrekking tot krediet is beperkt tot dienstverlening aan consumenten en niet aan rechtspersonen. Dit blijkt uit de definitie van 'krediet' en de definities van 'aanbieden', 'bemiddelen' en 'adviseren' in artikel 1:1 van de Wet op het financieel toezicht (hierna: 'Wft'). Dit houdt in dat een kredietverstrekker die (alleen) krediet verstrekt aan niet-consumenten geen vergunning op grond van de Wft behoeft.

In beginsel is het verstrekken van krediet aan rechtspersonen dus niet gereguleerd binnen het Nederlandse financiële recht. Voor de kredietverstrekker die (alleen) krediet verstrekt aan niet-consumenten, is geen vergunning op grond van de Wft vereist,¹⁶ noch is er een verplichting om deel te nemen aan een systeem van kredietregistratie. Een consument is gedefinieerd als een natuurlijk persoon niet handelend in de uitoefening van beroep of bedrijf (vgl. art 1:1 Wft "consument"). De kredietverstrekker die zowel krediet verstrekt aan consumenten als niet-consumenten kan wel geconfronteerd worden met een BKR-registratie omdat deze dient te zijn aangesloten bij een kredietregistratie op grond van artikel 4:32 Wft. Ter volledigheid, indien natuurlijk persoon een consument is, conform de definitie van de Wft, dient de kredietverstrekker op grond van artikel 4:32 Wft deel te nemen aan BKR en zal er sprake zijn van BKR-registratie als een krediet wordt verstrekt ("positieve registratie").

Artikel 4:32 Wft is de (enige) grondslag voor een kredietregistratie binnen de Nederlandse wetgeving. Het doel van deze kredietregistratie is het voorkomen van overkreditering van consumenten. Daarbij is geen wettelijke regeling voorhanden ten aanzien van vragen als hoe dat registratiesysteem eruit dient te zien, welke zaken wel en niet geregistreerd dienen te worden en hoelang een registratie blijft staan. Gezien de wettelijke plicht om aangesloten te zijn bij een systeem van kredietregistratie, moeten alle kredietverstrekkers die in Nederland krediet aan consumenten aanbieden deelnemer zijn van BKR (er is tenslotte geen ander kredietregister in Nederland).

Als we kijken naar de Stichting BKR, dan zien we dat de dataleveranciers in alle gevallen financiers zijn (met name kredietinstellingen die rapporteren aan de centrale bank).¹⁷ De wettelijke verplichting om deel te nemen aan BKR, vloeit voort uit wetsartikelen die toezien op het aanbieden van krediet aan consumenten (en in beginsel niet aan zakelijke partijen).¹⁸ Hierbij geldt dat de deelnemers aan het Centraal Krediet Informatiesysteem (CKI) kosten betalen voor aansluiting bij BKR en raadpleging van het BKR. Er is aldus geen sprake van publieke financiering van BKR.

16. [Conclusie PG](#), | ECLI:NL:PHR:2020:358, r.o. 4.32. | 2021

17. [Nut en noodzaak van een kredietregister in Nederland](#) | OSIS | 2020

18. [Wet op het financieel toezicht](#) | Overheid wettenbank art 4:32, 4:34 | 2017

Toch worden ook (bepaalde) zakelijke kredieten geregistreerd. Dat kredietaanbieders toch zakelijke financieringen en verplichtingen uit hoofde van zakelijke financieringen laten registreren, vloeit voort uit de definitie die BKR voor consument hanteert in het CKI-reglement:

“Onder consument wordt ook de natuurlijke persoon verstaan die beroeps- of bedrijfsmatig handelt of die op grond van wet of overeenkomst aansprakelijk is voor het voldoen van de betalingsverplichtingen uit een krediet verstrekt aan een rechtspersoon”.¹⁹ Op grond van de Wft en het CKI-reglement worden zakelijke kredieten (die voldoen aan de hierboven genoemde definitie) geregistreerd. Hierbij is de werking iets opgerekt naar bijvoorbeeld eenmanszaken en ZZP'ers. Eventueel kan onderzocht worden of hier een bredere basis neergelegd kan worden. Wij merken echter op dat het hierbij nog steeds om natuurlijke personen gaat en niet om rechtspersonen. Bovendien geldt dat de doelstelling van het CKI bij het BKR, welke zijn grondslag vindt in de Wft, anders is (voorkomen overkreditering²⁰) dan het kredietregister waar het onderzoek op ziet (vergemakkelijking van kredietverlening).

Een kredietverstrekker die enkel krediet verstrekt aan niet-consumenten, zal niet onderworpen zijn aan het CKI en hieraan dus geen informatie hoeven te verschaffen. Binnen het huidig wettelijk kader zien wij geen mogelijkheden om kredietverstrekkers die enkel aan rechtspersonen kredieten verstrekken (juridisch) te verplichten om deel te nemen aan het registratiesysteem en hieraan informatie te verschaffen.

Benodigde Wft aanpassingen om tot verplichting voor zakelijke kredietaanbieders te komen:

Ten eerste zal de definitie van 'krediet' in artikel 1:1 Wft moeten worden aangepast waardoor niet alleen het verstrekken van krediet aan consumenten onder de reikwijdte valt, maar ook aan rechtspersonen en natuurlijke personen die handelen in de uitoefening van beroep of bedrijf. Ten tweede zal artikel 4:32 Wft moeten worden aangepast op dezelfde wijze zodat ook zakelijke kredietaanbieders moeten deelnemen aan een stelsel van kredietregistratie. Artikel 2:60 Wft, welke de vergunningsplicht regelt, zal zodanig moeten worden aangepast dat deze aansluit bij de gewijzigde definitie van artikel 1:1 Wft. Dit zou tot gevolg hebben dat het verstrekken van krediet aan zowel rechtspersonen als aan consumenten onder de vergunningsplicht vallen. Wij merken op dat de hiervoor genoemde wettelijke aanpassingen niet lichtzinnig moeten worden opgevat. Deze wijzigingen zullen ook afhankelijk zijn van bereidheid vanuit de wetgever, toezichthouders maatschappelijke bereidheid tot het reguleren van zakelijke kredietverlening. Bij bovengenoemde aanpassingen van de Wft moeten daarnaast ook de grote implicaties buiten het veld van kredietbeoordeling in acht worden genomen.

5.5 Vertegenwoordiging doelgroep in de data

In Hoofdstuk 4 informatiebronnen is beschreven hoe de doelgroep, mkb-bedrijven met een financieringsbehoefte lager dan € 1 mln., is vertegenwoordigd in de data. Op dit moment is enkel AnaCredit een geschikte bron voor het kredietregister, maar ook hierin is de doelgroep niet volledig vertegenwoordigd. Momenteel wordt namelijk voor de AnaCredit rapportage niet gerapporteerd over eenmanszaken en slechts deels over samenwerkingsverbanden, terwijl juist voor deze groep de informatieasymmetrie en de beoordelingskosten relatief het hoogst zijn. Daarnaast rapporteren non-bancaire financiers, die ook veelal financiering verstrekken aan mkb'ers, niet aan AnaCredit. Om te zorgen dat de doelgroep voldoende is vertegenwoordigd in het kredietregister dient de mogelijkheid voor uitbreiding te worden opgenomen in een Kredietregisterwet.

19. *Algemeen Reglement CKI, artikel 1 | BKR | 2021*

20. *Wet op het financieel toezicht | Overheid wettenbank art 4:34 | 2017*

5.6 Toegang tot de data²¹

Wanneer het kredietregister wordt geïntroduceerd is het belangrijk dat alle financiers toegang krijgen tot deze data. Per databron wordt aangegeven of, en anders op welke wijze, de financier toegang kan krijgen tot deze informatie. Het voornemen is om het kredietregister op te bouwen uit niet openbare bronnen waaronder de gegevens per financier. Iedere bestaande en potentiële kredietverlener zou toegang moeten krijgen tot deze gegevens in het kredietregister. Het kredietregister is gericht op het mkb, waaronder ook eenmanszaken vallen. Het is aannemelijk dat in de documentatie en data die wordt benut voor het kredietregister persoonsgegevens vindbaar zijn. Indien persoonsgegevens onderdeel zijn van de gegevens in het Kredietregister, en deze gegevens daarmee worden verwerkt, zijn de AVG en UAVG van toepassing. Om persoonsgegevens conform de AVG en UAVG te kunnen benutten zijn er verschillende verplichtingen waaraan moet worden voldaan. Daarbij valt te denken aan transparantie, doelbinding, grondslag, beveiliging, data minimalisatie, beleid en vernietigingstermijnen.²²

Voor het verwerken van persoonsgegevens in het kredietregister moet sprake zijn van een duidelijk doel waarvoor de gegevens worden verzameld, artikel 5 AVG en van een grondslag, artikel 6 lid 1 AVG. De zes mogelijke grondslagen zijn; een wettelijke verplichting, de uitvoering van een overeenkomst (gegevens zijn nodig om een overeenkomst uit te voeren), gerechtvaardigd belang, toestemming, vitaal belang van betrokken of andere personen en algemeen belang. Per bron zal gekeken moeten worden of de doorlevering aan het Kredietregister in lijn is met de wetgeving op basis waarvan de betreffende bron is vormgegeven of de betreffende data verzameld is, verstrekt wordt en ingezien mag worden. Om dit te illustreren wordt een verdieping gegeven op het terugleveren van gegevens uit de AnaCredit database.

DNB beheert het AnaCredit register en vraagt de gegevens op, op basis van de ECB-verordening en guideline. De AnaCredit database is een database met informatie over individuele bankkredieten binnen Europa. Deze database heeft tot doel statistische informatie te verbeteren en vormt een informatiebron voor voor centralebanktaken en toezicht. Op basis van de AnaCredit regulation kan de data teruggeleverd worden via een feedbackloop aan kredietinstellingen zoals verwoord in artikel 10 lid 1 AnaCredit Regulation. Daarbij kan enkel aan reporting agents worden teruggeleverd. Onder een reporting agent wordt verstaan een entiteit die is onderworpen aan de rapportagevereisten van de ECB op grond van deze wetgeving, ofwel een kredietinstelling. De data mag gebruikt worden voor het beheer van het kredietrisico en voor het verbeteren van de kwaliteit van de kredietinformatie waarover zij beschikken. Daarnaast is het delen van deze data enkel mogelijk met serviceproviders ten behoeve van de in deze richtlijn genoemde doelen, ten behoeve van de betreffende reporting agent zoals verwoord in artikel 11 lid 1 AnaCredit Regulation. De beperking tot eigen gebruik lijkt een beperking op te werpen voor het delen van deze data ten behoeve van een toegankelijk kredietregister. Dit kan worden opgelost met aanvullende wetgeving. Het ligt niet voor de hand om de aanvulling in de AnaCredit Regulation vanuit Nederland voor te stellen omdat deze wetgeving op Europees niveau is vastgesteld. Een oplossing kan zijn om op nationaal niveau aanvullende wetgeving te formuleren.

21. Bij de uitwerking van deze paragraaf is uitgegaan van de volgende wetgeving: algemene verordening gegevensbescherming (AVG), Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming (UAVG), Payment Service Directive 2 (PSD2), Verordening AnaCredit - verordening (EU) 2016/867 van de Europese Centrale Bank van 18 mei 2016 over de verzameling van gedetailleerde kredietgegevens en kredietrisicogegevens (ECB/2016/13). (AnaCredit Regulation), wet tot organisatie van een Register van kredieten aan ondernemingen (wet RKO) Het Koninklijk besluit over de werking van het Register van kredieten aan ondernemingen (KB-RKO) en Boek 2 Burgerlijk Wetboek (BW).

22. In de uitwerking van deze paragraaf is gefocust op twee verplichtingen, te weten doelbinding en grondslag.

In België heeft men hiervoor gekozen. In het Belgische Register van kredieten aan ondernemingen (RKO) worden de kredieten die zijn verleend aan rechts- en natuurlijke personen in het kader van een professionele activiteit bijgehouden. Deze gegevens worden aan het RKO direct verstrekt door financiële instellingen en leaseondernemingen, in deze wetgeving informatieplichtigen genoemd. De informatieplichtigen hebben ook weer toegang tot deze informatie om hen zo in staat te stellen de risico's die aan hun debiteuren zijn verbonden te kunnen beoordelen. Daarnaast is ook de toegang voor toezichthouders, risicobeheersing en statistiek vastgelegd in de wet. De wetgeving, de Wet RKO en het KB-RKO, is eind 2021 in België gepubliceerd. In de wettekst zelf is rekening gehouden met de uitgangspunten van de privacywetgeving. Ook is bepaald dat de gegevens niet voor commercieel gebruik mogen worden benut. De Wet RKO en het KB-RKO geeft hiermee een bredere invulling aan hetgeen met de gegevens kan die ook in het kader van de AnaCredit Regulation worden verzameld.

De toegang tot het kredietregister voor de verschillende type organisaties hangt dan ook samen met het type data dat is opgenomen in het register en wat wettelijk is vastgelegd. De betaalgegevens kunnen toegankelijk zijn voor diegene waarvoor de rekeninghouder uitdrukkelijk toestemming heeft gegeven indien daarnaast een AVG grondslag aanwezig is. De AnaCredit gegevens kunnen toegankelijk worden gemaakt voor specifieke partijen met aanvullende wetgeving. Om dit per dataset te kunnen vaststellen is een verdiepende analyse per databron en de daarbij behorende wettelijke basis noodzakelijk.

Bij de belastingaangifte worden de gegevens die opgenomen zijn in de jaarrekening van organisaties opgevraagd door de Belastingdienst ten behoeve van belastingaangifte. De verplichting voor organisaties om een jaarrekening op te stellen met daarin ten minste de balans en een staat van baten en lasten is opgenomen in Boek 2 BW. De openbaarmakingsplicht, zodat eenieder deze gegevens op kan vragen, van de jaarrekening bij de Kamer van Koophandel volgt uit artikel 394 Boek 2 BW. Deze verplichting geldt maar voor een deel van de organisaties en stelt derden in staat om de kredietwaardigheid van een onderneming te bekijken. Indien men wenst dat de gegevens die bij de Belastingdienst worden aangeleverd openbaar worden gemaakt voor anderen dan de Belastingdienst zelf, zullen aanvullende bepalingen moeten worden opgenomen in nationale wetgeving ten aanzien van het doel en de toegang. In het kader van de privacy van betrokkenen zal in elk geval gekeken worden naar proportionaliteit en subsidiariteit van de eventuele wijzigingen. Een beperking van diegene die toegang hebben, in het verlengde van hetgeen hiervoor is omschreven ten aanzien van AnaCredit, ligt ook hier voor de hand. De gewenste organisatievorm voor het Kredietregister zou een stichting kunnen zijn zoals eerder omschreven. Mogelijk zou het register ook de vorm kunnen krijgen van een bestuursorgaan. Het bestuursorgaan kan een wettelijke taak krijgen waarbij een wettelijke grondslag wordt gecreëerd voor het verwerken van persoonsgegevens, dit voor het doel zoals omschreven in de betreffende wet. Een dergelijke wettelijke taak zou uiteraard ook kunnen worden belegd bij een reeds bestaande Zelfstandige bestuursorganen (ZBO). In het benoemde voorbeeld uit België is gekozen om de Nationale Bank België (NBB), vergelijkbaar met DNB, verantwoordelijk te maken voor het verwerken van het RKO. Bij de overige voorbeelden van Europese krediet registers lijkt bij het merendeel sprake te zijn van publiekrechtelijke taak die is belegd bij een overheidsorganisatie. Een commerciële vorm ligt minder voor de hand gezien het maatschappelijke doel dat het Kredietregister dient. Ook hier is een nadere uitwerking met daarin de plussen en de minnen van de verschillende vormen te adviseren.

5.7 Data kwaliteit

Momenteel lijkt AnaCredit data de meest kansrijke informatiebron voor een register wat dan hoofdzakelijk kredietinformatie en zekerhedeninformatie kan bevatten. In Hoofdstuk 4 is al aangegeven waarom jaarrekeningdata vanuit de Belastingdienst of KvK op dit moment niet als haalbaar wordt gezien. De kwaliteit van de data is echter een belangrijk aandachtspunt indien AnaCredit data wordt gebruikt voor een kredietregister. Ondanks dat voor de data aanlevering van AnaCredit een uitgebreid netwerk van controles wordt uitgevoerd, is door DNB aangegeven dat de data niet van voldoende kwaliteit is om in een register te gebruiken. Banken beamen dit in de gesprekken. Op dit moment wordt AnaCredit data gebruikt ter ondersteuning van centralebankfuncties. Wanneer de data ook wordt gebruikt in een kredietregister wordt deze gebruikt door kredietverstrekkers ten behoeve van de beoordeling van een kredietaanvraag. Dit betekent dat het afbreukrisico van foutieve data veel groter wordt. Dus voordat de AnaCredit data voor het kredietregister kan worden gebruikt, moet eerst worden geïnvesteerd in het verder verbeteren van de data. Andere belangrijke aandachtspunten in dit kader zijn de bescherming van de rechten van datasubjects en het goed vastleggen van de aansprakelijkheid van de beheerder van het register.

5.8 Uitvoer en beheer van het kredietregister

Voorafgaand aan het onderzoek, afgaande op de gekozen uitvoerders en beheerders in andere Eurolanden, was DNB naar verwachting de meest voor de hand liggende uitvoerder en beheerder voor een mogelijk kredietregister. Om te bepalen of dit mogelijk is heeft een interview plaatsgevonden met DNB, waaruit bleek dat de mogelijkheid bestaat dat DNB deze rol gaat invullen. Maar allereerst moeten alle mogelijke potentiële beheerders en uitvoerders verkend worden en alle juridische, operationele, financiële aspecten van een beheerdersrol voor DNB in kaart worden gebracht. Daarna kan hierover een goed onderbouwde beslissing worden genomen. Ook dient rekening gehouden te worden met het huidige mandaat en taak van de DNB, zijnde het faciliteren van een stabiel financieel stelsel. Dit mandaat dient volgens DNB enerzijds verbreed te worden, of anderzijds dient het doel van het kredietregister verbreed te worden. Verbreding kan in de vorm van het faciliteren van financiële stabiliteit (macro analyses) of het bijdragen aan het monetair beleid.

5.9 Gebruik van persoonsgegevens

Het is aannemelijk dat in de documenten en data die wordt benut voor het kredietregister persoonsgegevens vindbaar zijn. Om dit te specificeren zal een verdiepende analyse gemaakt moeten worden van de gegevens in de verschillende datasets. Indien persoonsgegevens onderdeel zijn van de gegevens in het Kredietregister, en deze gegevens daarmee worden verwerkt, is de AVG van toepassing.

Om data conform de AVG te kunnen benutten moet voor het verwerken van persoonsgegevens sprake zijn van een duidelijk doel waarvoor de gegevens worden verzameld (artikel 5 AVG) en van een grondslag (artikel 6 lid 1 AVG). De zes mogelijke grondslagen zijn; een wettelijke verplichting, de uitvoering van een overeenkomst (gegevens zijn nodig om een overeenkomst uit te voeren), gerechtvaardigd belang, toestemming, vitaal belang van betrokken of andere personen en algemeen belang. De gewenste organisatievorm voor het kredietregister zou een stichting kunnen zijn zoals hiervoor omschreven. Mogelijk zou het ook de vorm kunnen krijgen van een bestuursorgaan met een wettelijke taak. Een dergelijke wettelijke taak zou uiteraard ook kunnen

worden belegd bij een reeds bestaande ZBO. Met een wettelijke taak kan ook een grondslag worden gecreëerd voor het verwerken van persoonsgegevens voor het doel zoals omschreven in de betreffende wet. Een commerciële vorm ligt minder voor de hand gezien het maatschappelijke doel dat het kredietregister dient. Ook hier ligt een nadere uitwerking met daarin de plussen en de minnen van de verschillende vormen voor de hand.

5.10 Wet open overheid

Naast de AVG is ook de Wet Open Overheid (WOO) van belang. De WOO bepaald dat er recht is op informatie over alles wat de overheid doet. Wanneer gegevens in een kredietregister worden vastgelegd is het niet wenselijk dat deze openbaar opvraagbaar zijn. Dit betekent dat moet worden vastgelegd dat het kredietregister niet onder de WOO valt.

5.11 Europese grondslag

De markten voor kredietverlening zijn lokaal georganiseerd en gereguleerd. Er is geen Europese wetgeving die de zakelijke kredietverlening reguleert. Dit is anders bij consumentenkrediet, waarbij de regulering voortkomt uit de Consumentenkredietrichtlijn (2008/48/EC). Zoals reeds gememoreerd, vindt het CKI van BKR zijn grondslag in de Wft. Er is geen Europese grondslag die het mogelijk maakt voor buitenlandse aanbieders om toegang te hebben tot het Nederlandse stelsel van kredietregistratie. Voor het zogenaamde paspoorten van de vergunning van consumptief kredietaanbieders bestaat geen wettelijke grondslag. De Europese wetgeving biedt hier geen mogelijkheid toe. Dit betekent dat iedere consumptief kredietaanbieder over een vergunning per land moet beschikken

5.12 Verplicht gebruik van kredietregister

Een kritische succesfactor van een kredietregister is dat deze onder gelijke omstandigheden door kredietaanbieders geraadpleegd moet worden. Dit bevordert immers een gelijke beoordeling van kredietaanvragen. Wij zien dat de parameters waarop zakelijke kredietaanbieders een kredietbeslissing maken niet geharmoniseerd zijn. Er worden verschillende datapunten en informatiebronnen gebruikt om tot een kredietbeslissing te komen. Deze informatie wordt daarnaast gebruikt om de lening condities nader vast te stellen (o.a. rentepercentage, gevraagde zekerheden). Het gebruik van data uit het kredietregister voor de kredietbeoordeling zal als een informatiebron dienen waarop een beslissing gestoeld wordt. Zolang er geen wettelijke verplichting wordt geformuleerd die raadpleging van het kredietregister als enige informatiebron hanteert, zullen andere partijen die actief zijn in het landschap van datavergaring en -deling ruimte behouden om hun diensten te verlenen. Kredietaanbieders zullen deze data blijven gebruiken om tot een zo goed mogelijke kredietacceptatiebeslissing te komen.

Uit bovenstaand hoofdstuk kan worden geconcludeerd dat er nog de nodige drempels bestaan bij het invoeren van een kredietregister. Zo blijkt dat de bereidheid om vrijwillig deel te nemen te beperkt is ten opzichte van het percentage financiers dat zou moeten deelnemen om het kredietregister van meerwaarde te laten zijn. Echter, verplichte deelname lijkt alleen mogelijk door fundamentele aanpassingen in de Wft. Daarnaast moet er in een Kredietregisterwet een regeling komen waardoor de doelgroep voldoende is vertegenwoordigd in de data. Ook is er aanvullende wetgeving nodig om alle financiers toegang te laten krijgen tot de data. Als laatste zal er ook een verbeterslag moeten komen in de data voordat de data geschikt is voor in het kredietregister.

Kosten en Baten kredietregister mkb

Kosten en Baten kredietregister mkb

De baten en lasten van een kredietregister zijn lastig in te schatten. Enerzijds doordat er onduidelijkheid is over de inhoud en databronnen, anderzijds doordat informatie omtrent de kosten van een (buitenlands) kredietregister vaak vertrouwelijk zijn. Als gevolg van deze onzekerheden is ervoor gekozen om de nadruk te leggen op een kwalitatieve uiteenzetting van de business case. Dit om ervoor te zorgen dat de (grove, mogelijk onnauwkeurige) inschatting van de kosten geen 'eigen leven gaat leiden'. De werkelijke kosten kunnen mogelijk afwijken van onderstaande schatting.

6.1 Scenario 1: Aanbeveling OSIS (excl. fiscale gegevens)

Dit betreft een kredietregister met hoofdzakelijk informatie over kredieten en de voorwaarden omtrent vergeven zekerheden - volledig op basis van AnaCredit. Het gaat hier om alle data items uit de taxonomie in Bijlage D met als bron "AnaCredit" of "Voorgesteld extra attribuut".

6.1.1 Opstartkosten

Een inschatting van de kosten voor oprichting van een kredietregister is lastig te maken. Gesprekken met buitenlandse registers hebben hiervoor weinig nuttige informatie opgeleverd. De informatie is veelal vertrouwelijk of niet beschikbaar/bekend aangezien veel buitenlandse registers al tientallen jaren bestaan, waardoor vrijwel geen informatie meer voorhanden is uit de tijd van oprichting. In voorgaand onderzoek²³ stelde OSIS een range van € 6 - 13 mln. voor de oprichting en het opstarten van een kredietregister. Voor zover de opgehaalde nieuwe informatie geen verdere inzichten heeft opgeleverd, houdt dit onderzoek de schatting van OSIS aan.

De mogelijkheid bestaat dat het KvK - op basis van ervaring met eerder opgerichte registers - nog een aanvullende indicatie kan geven ten aanzien van opstartkosten van een kredietregister, zodra hierover een politiek besluit is genomen.

6.1.2 Operationele kosten

De operationele kosten van een kredietregister bestaan voor een groot deel uit personeelskosten. Daarnaast zullen nog ICT kosten van toepassing zijn. Op basis van gesprekken met buitenlandse kredietregisters (verder toegelicht in Hoofdstuk 7) is het mogelijk om een grove inschatting van de (totale) kosten te maken. Dit, op basis van het aantal FTE in dienst in verhouding met het aantal ondernemingen die actief zijn. De gemiddelde totale kosten op basis van de CAO rijk 2023 (handleiding overheidsstarieven²⁴) zal hierbij als basis dienen voor de personeelskostenberekening. Dit is inclusief personele overhead.

²³ Nut en noodzaak van een kredietregister in Nederland | OSIS | 2020

²⁴ Handleiding overheidsstarieven 2023 | Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties | 2023

Tabel 8

Land	Aantal ondernemingen	Aantal medewerkers
Spanje	3.366.570 (2020)	50
Italië	2.627.082 (2022)	22
België	1.094.607 (2021)	Vertrouwelijk
Nederland	1.828.022 (2022)	22

Op basis van het gemiddelde aantal FTE per onderneming is vooralsnog als uitgangspunt gehanteerd dat Nederland circa 22 FTE nodig zal hebben voor de uitvoering van een kredietregister.²⁵ Op basis van de gemiddelde totale kosten CAO rijk (incl. overhead) komt een personeelsbestand van 22 medewerkers overeen met een jaarlijkse kostenpost van zo'n 22 x €117.300 (op basis van gem. schaal 11) = € 2.580.600.

Hierbij dient de kanttekening gemaakt te worden dat de hoeveelheid benodigd personeel zeer afhankelijk is van de taken die het kredietregister toebedeeld krijgt (bijvoorbeeld: wie is verantwoordelijk voor datakwaliteit?). Aangezien deze contouren nog niet bekend zijn, betreft dit slechts een eerste indicatie en kunnen de daadwerkelijke operationele kosten hiervan afwijken.

6.1.3 Bekostiging operationele kosten kredietregister

Afgaande op gesprekken met buitenlandse registers zullen de directe baten (zijnde de 'user-fees') minimaal zijn. De Spaanse en Italiaanse registers geven aan dat informatie vanuit het kredietregister gratis verstrekt wordt. Argumentatie voor het gratis verstrekken van de data is dat het kredietregister een publieke taak is en een maatschappelijk doel dient. Het Belgische register daarentegen belast het overgrote deel van de kosten door aan de deelnemende partijen (deels vaste vergoeding + deels variabele vergoeding op basis van marktaandeel en gebruik). Dit onderzoek heeft financiers gevraagd naar hun bereidheid (proportioneel) financieel bij te dragen aan een register. Hieruit bleek dat het gros van financiers bereid is om financieel bij te dragen voor het gebruik van het register, mits ze hier baat bij hebben. Het merendeel wil niet bijdragen aan de totstandkoming.

6.1.4 Kosten mkb

Vooralsnog worden geen additionele kosten voor het mkb verwacht aangezien er geen aanvullende informatiebehoefte zal zijn vanuit financiers aan de ondernemers gegeven deze set aan informatie.

6.1.5 Baten mkb

Indien de financiers in staat zijn om een kostenbesparing te realiseren, zal dit hoogstwaarschijnlijk ten goede komen aan het mkb-bedrijf in de vorm van lagere rentes en/of afsluitkosten. Rentepercentages die door de financiers gesteld worden, zijn afhankelijk van een aantal factoren waaronder de beoordelingskosten. Indien deze afnemen, door de betere beschikbaarheid van relevante data, kan een lagere rente (en eventuele afsluitkosten) doorberekend worden aan mkb'ers. Het netto effect hiervan is lastig te bepalen gezien financiers sceptisch zijn over het netto kosten effect van het kredietregister. Daarnaast is het waarschijnlijk dat adviseurs/accountants²⁶ in mindere mate ingehuurd hoeven te worden gedurende een kredietaanvraag doordat benodigde informatie reeds voor een groter deel voorhanden is.

25. Dit betreft een grove inschatting. Het is bovendien belangrijk om te benadrukken dat het aantal FTE van buitenlandse registers niet één-op-één te vergelijken is gezien de verschillende opzet van de registers en het verschillende financieringslandschap in deze landen. Desalniettemin voldoet deze grove inschatting als indicatie bij gebrek aan meer nauwkeurige informatie.

26. Nut en Noodzaak kredietregister | OSIS | 2020

6.1.6 Kosten financiers

Kosten waar financiers rekening mee dienen te houden hebben betrekking op de aanlevering van data en de inrichting van IT-systemen en risicomodellen. Om maximaal te profiteren van de beschikbare data dient een geautomatiseerde verbinding gemaakt te worden tussen de systemen van de financiers en het kredietregister (API's, integratie datastroom, cross-checks, etc.). Voor de bancaire financiers is de aan te leveren informatie - uitgezonderd de extra attributen - gelijk aan de informatie die ze reeds bij AnaCredit rapporteren. Aangezien non-bancaire financiers momenteel nog geen data aan hoeven te leveren, zullen de kosten voor data aanlevering aan het kredietregister voor deze groep hoger uitvallen.

6.1.7 Baten financiers

Teneinde is het belangrijk de baten van financiers mee te nemen, aangezien deze verantwoordelijk zullen zijn voor het vullen van het register. Derhalve is het belangrijk dat zij willen deelnemen en daartoe zullen ze alleen bereid toe zijn als het voor hen ook voordelen oplevert. Financiers hebben aangegeven dat de baten enerzijds kunnen zitten in tijdsbesparingen, anderzijds het verstrekken van minder problemleningen op basis van beter beschikbare informatie. Enkele partijen hebben aangegeven de financiële data handmatig in te voeren in de modellen. Bij deze partijen zal de tijdsbesparing significant zijn. Daarbij geven partijen wel aan dat een groot deel van de kosten bij een kredietaanvraag voortkomt uit menselijke aandacht die vereist is bij de beoordeling (begrijpen business case, gesprekken met aanvrager). Partijen die voornamelijk gebruik maken van 'moderne data' (vaak in combinatie met het verstrekken van kortlopende kredieten) geven aan dat tijdsbesparingen als gevolg van de invoering van een kredietregister minimaal zullen zijn.

Ook zullen financiële baten ontstaan door het verstrekken van minder problemleningen. Mogelijkheden om in een vroeg stadium fraudeurs en andere ongewenste aanvragers te filteren zal leiden tot een kostenbesparing. Een mogelijk gevolg hiervan is echter dat minder mkb-financiering verstrekt zal worden. In het verlengde van hierboven geven partijen (specifiek crowdfunders) aan dat de beschikbaarheid van actuele financiële data in een kredietregister de jaarlijkse controles die ze uitvoeren op mkb'ers kunnen vergemakkelijken.

Met uitzondering van de crowdfunders is het algemene beeld bij financiers dat de baten niet zullen opwegen tegen de kosten, welk een 'netto' negatief (financieel) effect van de komst van een kredietregister met zich meebrengt.

6.1.8 Samenvatting scenario 1

Samenvattend kan gesteld worden dat de kans klein is dat een (netto) rendabele business case haalbaar is voor een Nationaal Kredietregister voor het mkb. Hieronder staan de de baten en lasten schematisch samengevat:

Tabel 9

Baten	Lasten
- (Beperkte) tijdsbesparing	- Inspanning aanlevering data
- Minder problemleningen	- Opstartkosten register
- Vergemakkelijking (jaarlijkse) controle	- Operationele kosten register
- Besparing adviseurskosten	

Netto' verwachten financiers geen besparing. M.u.v. de drowdfunders.

6.2 Scenario 2: Aanbeveling OSIS (incl. fiscale gegevens)

De andere variant die door OSIS wordt voorgesteld is scenario 1 inclusief fiscale gegevens. De fiscale gegevens zijn een aanvulling op de taxonomie in scenario 1 en zijn afkomstig van IB-aangiftes en vpb-aangiftes bij de Belastingdienst. Zoals aangegeven in Hoofdstuk 5 heeft de Belastingdienst echter aangegeven zich op haar primaire taak (belasting heffen) te willen focussen. Dat betekent dat de Belastingdienst het vooralsnog niet mogelijk acht om data aan te leveren voor het kredietregister. Scenario 2 wordt derhalve als niet haalbaar beschouwd en de kosten en baten zijn dan ook niet verder uitgewerkt.

Een scenario waarbij AnaCredit data wordt gecombineerd met KVK data (met uitgebreide deponeringsplicht) wordt door de hoge maatschappelijke kosten ook niet realistisch geacht.

Buitenlandse registers

Buitenlandse registers

Verschillende andere Europese landen maken al gebruik van een zakelijk kredietregister, ook wel een Central Credit Register (CCR) genoemd. Voor het onderzoek is het daarom interessant om van die andere Europese landen te leren. Het onderzoek naar de buitenlandse kredietregisters is gestart met deskresearch. Al snel bleek dat dit onvoldoende informatie opleverde; de beschikbare informatie bleef beperkt tot feitelijke informatie over het kredietregister zelf en de resultaten van theoretische onderzoeken over de verwachte resultaten van een kredietregister. Beleidsevaluaties over buitenlandse zakelijke kredietregisters zijn online niet beschikbaar en ook niet opvraagbaar. Vervolgens is dan ook contact gezocht met verschillende centrale banken van Europese landen en de beheerders van de buitenlandse kredietregisters. Daaruit volgend hebben gesprekken plaatsgevonden met werknemers van de centrale banken uit België, Italië, Spanje en Portugal. Echter, vanwege de beperkte toegang tot informatie, en de lange historie die de buitenlandse kredietregisters kennen, was het niet mogelijk de effectiviteit van de buitenlandse kredietregisters te meten. Wel hebben we via de interviews waardevolle kennis opgedaan over de registers. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste inzichten uit deze gesprekken uiteengezet.

7.1 Aanleiding kredietregister

In Italië en Spanje is het kredietregister ingevoerd in de jaren '60, in België en Portugal is het kredietregister in de jaren '70 ingevoerd. Dit maakt het ophalen van resultaten over de invoering van het kredietregister erg lastig omdat maar weinig kennis is over de situatie vóór invoering van het kredietregister. Daarnaast is door beide landen aangegeven dat beleidsevaluaties over het kredietregister niet gedeeld mogen worden.

In België ontstond in de jaren '70 vanuit de banken een duidelijke behoefte aan een zakelijk kredietregister. Aanleiding hiervoor is het aantal actieve (bank)partijen in het land. Zo zijn in Nederland slechts drie grootbanken actief terwijl er dit in België aanzienlijk meer zijn. In België is het bovendien gebruikelijk dat een ondernemer meerdere bankrelaties heeft, terwijl Nederlandse ondernemers vaak alles ondergebracht hebben bij één bank. Hierdoor is in België meer concurrentie tussen banken onderling, waardoor bij de bancaire financiers een sterke behoefte ontstaat aan het verkrijgen van informatie middels een register.

7.2 Doel buitenlandse kredietregister

Uit gesprekken met de buitenlandse kredietregisters blijkt dat de CCR vaak een breed doel dient. Het Belgische register dient bijvoorbeeld meerdere doelen. De belangrijkste zijn (i) dat kredietbeoordelaars de informatie kunnen raadplegen in hun kredietbeoordelingsproces en (ii) de ondersteuning van de centrale bank zoals voor de monitoring van financiële stabiliteit, monetair beleid en prudentieel toezicht. Daarnaast wordt de informatie gebruikt in het kader van de Autoriteit Financiële Markten, getuigenis in de rechtbank en voor andere onderzoeks- en statistische doeleinden. Ook de kredietregisters in Italië, Spanje en Portugal worden voor meerdere doeleinden gebruikt.

7.3 Informatie in kredietregister

Het Italiaanse CCR wordt gevuld met lening informatie vanuit de banken en financiële ondernemingen. De aan te leveren informatie is gebaseerd op de definities van AnaCredit en wordt maandelijks aangeleverd. Ondanks dat niet alle non-bancaire financiers informatie aanleveren voor het kredietregister, wordt aangegeven dat de informatie in het kredietregister redelijk compleet is. Dit komt omdat het overgrote deel van de kredietverlening in Italië door banken wordt gedaan. Het kredietregister bevat verder geen jaarrekeninginformatie.

In Spanje wordt het kredietregister gevuld met informatie vanuit banken en zogenoemde special *lending institutions*. Dit zijn non-bancaire financiers die zich bezig houden met leasing en factoring. De aan te leveren informatie is gebaseerd op de definities van AnaCredit en wordt maandelijks aangeleverd. Ook in België wordt het kredietregister gevuld met de informatie van AnaCredit. Daarnaast wordt het kredietregister gevuld met debiteureninformatie vanuit de centrale balance sheet office. De rapporterende partijen voor het Belgische kredietregister zijn banken en - op verzoek vanuit de financiële sector - ook lease maatschappijen. Informatie van factoring partijen is nadrukkelijk niet opgenomen in het kredietregister aangezien deze informatie niet wordt gebruikt door de gebruikers van het register.

Ook in Portugal wordt het kredietregister gevuld met informatie vanuit banken. De aan te leveren informatie is gebaseerd op de definities van AnaCredit, maar bestaat daarnaast nog uit 100+ aanvullende attributen. Echter, van de aanvullende attributen worden er veel enkel voor interne doeleinden gebruikt. Het kredietregister bevat geen jaarrekeninginformatie.

7.4 Kwaliteit van de data

Over de informatie in het Italiaanse CCR wordt aangegeven dat de aangeleverde data wordt gecontroleerd met de AnaCredit data. Hierbij wordt er vanuit gegaan dat de AnaCredit data van goede kwaliteit is. Over het Belgische kredietregister wordt aangegeven dat wanneer data afkomstig is uit een officiële bron, zoals de *balance sheet office*, geen additionele controles worden uitgevoerd vanuit de gedachte dat dit reeds is gedaan door de *balance sheet office*. Daarnaast blijkt uit de interviews over de buitenlandse registers - bij alle gesprekken - dat de rapporterende partijen verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van de data. Wanneer een fout wordt geconstateerd in de data, is de rapporterende partij verantwoordelijk voor de correctie. Dit betekent dat binnen de organisatie van de CCR een aparte afdeling aanwezig moet zijn die zich bezighoudt met het assisteren bij correcties. Het beeld dat geen kwaliteitsverbetering nodig is op de data van AnaCredit komt niet overeen met het beeld dat hierover bestaat in Nederland, zoals is aangegeven in Hoofdstuk 4.

7.5 Kosten kredietregister

Over de kosten van het kredietregister wordt alleen over het Portugese kredietregister informatie gedeeld. Zo wordt aangegeven dat de operationele kosten worden geschat op €2 mln. Hierbij wordt wel nadrukkelijk aangegeven dat dit een ruwe schatting is, er kan niet worden bevestigd dat dit ook de daadwerkelijke kosten zijn. De operationele kosten worden gedragen door de gebruikers van het kredietregister, middels een bijdrage per consultatie. Over de kosten van oprichting en jaarlijkse operationele kosten wordt door de andere gesproken partijen niets gedeeld. Zo wordt aangegeven dat deze informatie alleen intern beschikbaar is. Wel wordt door verschillende partijen aangegeven dat de kosten voor oprichting van het kredietregister niet onderschat moeten worden. Over het Belgische kredietregister is wel inzicht verkregen in de financieringsstructuur van het register. Zo wordt het Belgische zakelijke kredietregister voor het overgrote deel bekostigd door de rapporterende partijen. Een kleiner gedeelte wordt bekostigd door de centrale bank. Andere overheidspartijen dragen niet financieel bij aan het kredietregister. De batenstructuur kent vervolgens drie onderdelen: (1) een vaste bijdrage door alle rapporterende partijen, (2) een aanvullende bijdrage op basis van het klantenbestand van de rapporterende partijen en (3) een bedrag per opgevraagde rapportage. Alle kosten moeten gedekt worden met als uitgangspunt een winst van € 0. De bijdragen worden per kwartaal gefactureerd en na afloop van het jaar vindt een eindafrekening plaats op basis van nacalculatie. Ondanks dat van het Spaanse en Italiaanse kredietregister de kostenstructuur niet bekend is, is het wel duidelijk dat deze afwijkt van de Belgische variant. Zo wordt in Italië en Spanje geen vergoeding gevraagd voor het opvragen van rapporten.

Van het Italiaanse en Spaanse kredietregister is voorts wel bekend hoeveel FTE werkzaam zijn voor het register. Met deze aantallen kan een beeld worden gevormd van de jaarlijkse operationele kosten, een verdere toelichting hierop kwam eerder in Hoofdstuk 6 naar voren.

7.6 Waardevolle lessen van buitenlandse registers

Door de verschillende gesprekspartners zijn nog enkele aandachtspunten meegegeven welke in acht kunnen worden genomen om een goede implementatie en uitvoering van het kredietregister te realiseren.

Zo wordt geadviseerd om een goede integratie met AnaCredit en eventuele andere bestaande databases te behouden om te voorkomen dat rapporterende partijen data dubbel aan moeten leveren. Daarnaast is het belangrijk om nauw contact te behouden met de rapporterende partijen. Zorg dat de rapporterende partijen bekend zijn met wat van hen wordt verwacht en zorg dat fouten worden gemeld. Zorg daarnaast voor een testomgeving waarin kan worden bevestigd dat een financier de gegevens in het juiste format kan aanleveren en wijk hier niet van af. Voordat een Kredietregisterwet wordt opgezet is het belangrijk om met stakeholders duidelijkheid te hebben over de verschillende zaken die hierin opgenomen moeten worden. Dit zijn onder andere de bepaling van definities, kaders omtrent welke partijen wel en niet moeten rapporteren, eventuele boetes wanneer onjuiste data wordt gerapporteerd en de financiering van het register. Als laatste wordt geadviseerd om de benodigde menselijke capaciteit die nodig is voor de implementatie en het onderhouden van een kredietregister niet te onderschatten.

Kansrijke
alternatieven

Kansrijke alternatieven

De Nederlandse financieringsmarkt voor het mkb is continu in beweging. Dit blijkt onder andere uit het groeiende aandeel financiering van non-bancaire financiers. Deze laatste groep maakt in toenemende mate gebruik van datagedreven oplossingen voor hun kredietbeoordeling, met name voor kredieten tot maximaal 24 maanden. Het is dan ook de vraag of een kredietregister in de voorgestelde vorm op termijn relevant zal kunnen blijven. Temeer omdat de eventuele realisatie van een kredietregister een aantal jaren in beslag zal nemen en de technologische ontwikkelingen elkaar (ook in de tussentijd) snel opvolgen.

Daarnaast is het nationaal kredietregister - zoals onderwerp van dit onderzoek - enkel een middel om de toegang van het mkb tot financiering efficiënter en effectiever te maken. Buiten een kredietregister zijn nog andere methoden denkbaar om de toegang van mkb-bedrijven tot financiering te verbeteren en/of de informatieasymmetrie tussen ondernemers en financiers te verkleinen. In dit hoofdstuk zullen op basis van dit onderzoek een aantal alternatieven worden toegelicht. Aan de hand daarvan zal de relevantie van een kredietregister worden beschouwd.

8.1 Alternatieven

8.1.1 FinTech en Payment Services Directive 2 (PSD2)

Een kansrijk alternatief is de doorontwikkeling en verdere adaptatie van FinTech (Financial Technology) oplossingen door financiers, zoals PSD2. Sinds 19 februari 2019 is de Payment Service Directive 2 (PSD2) van kracht. PSD2 is een vernieuwde Europese richtlijn voor betaaldiensten die het mogelijk maakt om andere dienstverleners toegang te geven tot de betaalgegevens van een ondernemer wanneer hij daar toestemming voor geeft. De betreffende dienstverleners dienen in het bezit te zijn van een PSD2-vergunning afgegeven door De Nederlandse Bank (DNB) of een andere Europese toezichthouder.

Financiers gebruiken de betaalinformatie om inzicht te krijgen in de inkomende en uitgaande betalingen om zodoende de betaalcapaciteit van de ondernemer te beoordelen. Gebruik van betaaldata heeft het beoordelingsproces voor financiers aanzienlijk efficiënter en effectiever gemaakt aangezien de data zeer actueel is en goede inzichten geeft in de verwachte kasstromen. Deze technologie wordt met name gebruikt voor de gestandaardiseerde en geautomatiseerde kredietbeoordeling voor kortlopende leningen.

Financiers kunnen echter standaard maar tot 90 dagen aan betaalgegevens terugkijken. Met specifieke toestemming kan deze periode verlengd worden (naar bijvoorbeeld 18 maanden). Hierdoor geeft de betaalinformatie slechts beperkte inzichten in bestaande langlopende kredieten en geheel niet in verstrekte zekerheden. Het door ontwikkelen van de PSD2 wetgeving leidt volgens financiers tot nog betere inzichten in kasstromen op termijn.

8.1.2 Verdere ontwikkeling en adaptatie van SBR

Standard Business Reporting (SBR) is een publiek-private samenwerking tussen de overheid en het bedrijfsleven. Met SBR worden gegevens eenmalig in een standaard format vastgelegd. De gegevens zijn vervolgens eenvoudig te hergebruiken voor verschillende rapportages aan overheidsinstellingen en aangesloten partijen zoals banken. Overheidspartijen zoals KvK, de Belastingdienst en DUO werken al op basis van SBR. Van belang is dat ondernemingen zelf de regie houden over hun eigen data en zelf bepalen met wie ze het willen delen. Dit waarborgt dat ondernemingen digitaal makkelijk en veilig hun data kunnen delen.

Diverse financiers (voornamelijk de grootbanken) werken samen in SBR Nexus. Sinds november 2020 kunnen ondernemers hun aangifte inkomstenbelasting (IB-aangifte) delen met de partners van SBR Nexus.²⁷ Dit is dezelfde aangifte die vanuit aangiftesoftware naar de Belastingdienst wordt verstuurd, alleen de inhoud is AVG-proof gemaakt inzake de diverse BSN-nummers. Ook heeft SBR Nexus de SBR Jaarrekening taxonomie ontwikkeld. Het SBR Jaarrekening dataproduct kan gebruikt worden om jaarrekeningen digitaal te versturen volgens SBR-standaarden en geeft een meer gedetailleerd beeld van - en toelichting bij - de cijfers die zijn ingediend bij de IB-aangifte. De ondernemer blijft eigenaar en beheerder van zijn data. Hij kan bij het delen van informatie dus zelf kiezen met welke partij hij welke data wil delen en voor welke doeleinden. Vooralsnog is het delen van data enkel mogelijk indien de ondernemer gebruik maakt van een softwarepakket dat SBR Jaarrekening ondersteunt. Naar wij begrijpen uit de interviews wordt SBR Nexus echter nog zeer beperkt gebruikt door mkb'ers voor het delen van informatie.

Dit komt deels doordat niet alle accountants enthousiast zijn om zich aan te sluiten op SBR Nexus.²⁸ Zo bestond een tijd geleden voor SBR Nexus nog een taxonomie waarin veel aanvullende gegevens werden gevraagd die nergens werden vastgelegd door accountants. Inmiddels is de taxonomie in SBR Nexus zodanig aangepast dat de jaarrekeningen één-op-één kunnen worden doorgezeten naar banken, zonder aanvullende gegevens in te moeten voeren. Daarnaast zijn er ook softwarepakketten die niet beschikken over een SBR-module wat het niet mogelijk maakt om via SBR data te delen. Een ander nadeel²⁹ kan zijn dat wanneer in de taxonomie een wijziging wordt doorgevoerd, bijvoorbeeld naar aanleiding van een wetwijziging, dit erg veel gevolgen heeft voor de software. Het kost tijd en geld om deze wijzigingen door te voeren.

SBR Nexus is een mogelijk alternatief voor het kredietregister voor wat betreft het op een gestandaardiseerde wijze delen van data door de mkb'er met de financier. De taxonomieën die reeds door SBR Nexus worden gebruikt, beslaan al een groot deel van de debiteureninformatie uit de taxonomie zoals voorgesteld door OSIS. Mogelijk kan de taxonomie in de toekomst nog verder worden uitgebreid. Om dit alternatief te realiseren dienen allereerst de boekhoudpakketten van mkb'ers geschikt gemaakt te worden voor de SBR Nexus taxonomieën. Daarnaast zullen meer financiers - voornamelijk non-bancair - zich moeten aansluiten bij SBR Nexus.

27. *SBR Nexus partners* | SBR Nexus | 2023

28. *'Accountants kunnen niet meer om SBR Nexus heen'* | Accountancy Vanmorgen | 2019

29. *'De mythes van de SBR jaarrekening'* | NBA | 2022

8.1.3 Koppeling boekhoudprogramma's ondernemers

Financiers geven aan dat het belangrijk is om actuele informatie van goede kwaliteit beschikbaar te hebben voor de kredietbeoordeling. Jaarcijfers en fiscale gegevens komen vaak pas circa een jaar na de jaarafsluiting beschikbaar en zijn derhalve vaak niet meer actueel. Een manier om meer actuele data beschikbaar te krijgen is middels geautomatiseerde, directe koppelingen met boekhoudpakketten. Momenteel zijn al bedrijven op de markt die op deze vraag inspelen door een platform te creëren waarin boekhoudpakketten worden geüpload. Op basis van de upload worden financiers gekoppeld om eventueel een aanbod te doen.

8.1.4 Toegang tot frauderegister

Eén van de redenen die door (non-bancaire) financiers wordt genoemd als oorzaak voor hogere renteopslag in Nederland, is dat fraudeurs lastig te achterhalen zijn. Dit kan worden opgelost door een bredere beschikbaarheid van het frauderegister. Toegang tot een frauderegister kan het aantal fraudegevallen omlaag brengen en daarmee potentiële kosten voor financiers. Banken maken reeds gebruik van de Externe Verwijzingsapplicatie (EVA),³⁰ een privaat fraudepreventiesysteem van de Nederlandse Vereniging van Banken, Vereniging van Financieringsondernemingen in Nederland, Stichting Fraudebestrijding Hypotheken en het Verbond van Verzekeraars en Zorgverzekeraars in Nederland.

In EVA worden ernstige incidenten vastgelegd van (voormalige) klanten of medewerkers. Incidenten betreffen gedragingen van (rechts)personen die nadelig (kunnen) zijn voor de bank, haar klanten of medewerkers. Strenge regels zijn van toepassing voor het vastleggen, uitwisselen en gebruiken van de gegevens. Non-bancaire financiers hebben momenteel geen toegang tot het EVA Frauderegister. Toegang tot het frauderegister kan leiden tot een verlaging van het frauderisico waarmee kredietverstrekking aan mkb-bedrijven mogelijk verbeterd kan worden.

8.1.5 Digitalisering zekerhedenregistratie en pandregister

Indien een ondernemer al eens gefinancierd is en aanvullende financiering nodig heeft, dan wordt hij daarin vaak beperkt door reeds vergeven zekerheden. Vaak is de eerste lening van een ondernemer bij de huisbank afgesloten. Daarbij wordt doorgaans een *'negative pledge'* en *'no further debt'* clause vastgelegd in de lening voorwaarden. Hierdoor is de ondernemer bij een aanvullende financiering ofwel beperkt tot zijn initiële financier ofwel is toestemming nodig van de initiële financier om een financiering elders af te sluiten. Ook in geval van leasing, factoring en andere vormen van objectfinanciering geven bovengenoemde zekerhedenposities problemen.

Momenteel bestaat nog geen pandregister in Nederland en dienen alle pandaktes bovendien op papier te worden aangeleverd bij de Belastingdienst (digitaal is nog niet mogelijk). Dit maakt dat nieuwe financiers onvoldoende inzicht hebben in de zekerhedenposities en maakt het uitwisselen van zekerhedeninformatie tussen financiers lastig. Digitalisering van de zekerhedenregistratie en uiteindelijk het onderhouden van een pandregister kan positief bijdragen aan de financierbaarheid van mkb-bedrijven.

Bovenstaande neemt niet weg dat uit ons onderzoek blijkt dat de grootste behoefte bij financiers gelegen is in het ontsluiten van jaarrekeninginformatie en in mindere mate de krediet en zekerheden-informatie.

30. EVA *Fraudepreventiesysteem* | NVB

8.1.6 Het voor ondernemers inzichtelijker maken van het financierslandschap

In Nederland is het financierslandschap zeer diffuus. Het kan daardoor voor een ondernemer lastig zijn om een passende financier te vinden voor zijn financieringsvraagstuk. De non-bancaire financieringsmarkt is erg in beweging en bij veel ondernemers onbekend. Dit leidt er bijvoorbeeld toe dat veel ondernemers alleen de financieringsmogelijkheden onderzoeken bij een bank. Zo is het denkbaar dat een specifieke financieringsbehoefte door bepaalde financiers niet wordt ingevuld, maar door andere wel.

Het is een risico dat een ondernemer die onbekend is met de verschillende mogelijkheden de zoektocht naar financiering staakt, terwijl er wel financieringsopties zijn bij andere financiers. Mogelijk kan het transparant maken van de financiersmarkt bij mkb-bedrijven - en haar adviseurs en accountants - bijdragen aan een betere toegang tot die markt.

8.1.7 KYC en CDD light voor mkb-leningen

Met name financiers met bankvergunning geven aan dat niet het beoordelingsproces van de kredietaanvraag zelf, maar de Know Your Customer (KYC) en Client Due Diligence (CDD) zorgen voor de relatief hoge kosten bij het verstrekken van leningen kleiner dan € 1 mln. aan nieuwe relaties. Voor deze partijen is dit een voorname reden om een hogere ondergrens voor financiering aan te houden of bepaalde producten niet (meer) aan te bieden. Enkele voorstellen die worden genoemd door financiers om dit proces te verlichten zijn:

- ▶ Een verlicht regime ten aanzien van KYC en CDD eisen voor mkb-leningen < € 1 mln.;
- ▶ Een register gebruiken voor KYC en CDD gerelateerde zaken: Het ophalen van de benodigde informatie voor KYC danwel CDD uit een register;
- ▶ Gecentraliseerde KYC en CDD voor alle financiers: uitvoering van de KYC en CDD beleggen bij een centraal orgaan in Nederland. De uitkomsten kunnen op aanvraag en goedkeuring beschikbaar worden gemaakt voor financiers.

Bovenstaande mogelijkheden lijken niet verenigbaar met het huidige wettelijk kader van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en AVG. Deze opties zullen door de wetgever onderkend moeten worden om aansluitend te verankeren in wetgeving.

8.2 Relevantie kredietregister mkb

Zoals beschreven in Hoofdstuk 7 zijn recentelijk geen nieuwe kredietregisters in Europese landen opgericht. De registers die actief zijn, zijn reeds vele jaren in bedrijf. Het is dan ook de vraag of het in deze tijdsgeest past om een nieuw kredietregister voor het mkb op te zetten gezien de technologische ontwikkelingen op gebied van data gedreven kredietbeoordelingen, zoals eerder beschreven.

In Paragraaf 8.1 zijn een aantal alternatieven toegelicht waarvan het gebruik van betaalinformatie (mogelijk gemaakt door PSD2) het meest kansrijk is en reeds wordt gebruikt door veel financiers. Het voordeel van betaalinformatie is dat het zeer actuele informatie geeft over de kasstromen van een onderneming. Deze informatie wordt zowel door financiers van kortlopende als ook van langlopende leningen gebruikt. Daarnaast zijn FinTech financiers al een aantal stappen verder in het automatiseren van data aanlevering. Voorbeelden hiervan zijn inleesrobots voor jaarrekeningen en geautomatiseerde koppelingen met boekhoudpakketten. Veelal zijn dit automatiseringsslagen die door de financier zelf zijn gecreëerd, eventueel in samenwerking met een tussenpartij.

In feite zijn dit al marktoplossingen voor de informatieasymmetrie die door financiers wordt ervaren. Onze verwachting op basis van de gesprekken is dat financiers hun eigen kredietbeoordelingsprocessen blijven optimaliseren en waar mogelijk standaardiseren en automatiseren. Dit zal leiden tot een efficiënter en goedkoper *onboarding*- en kredietbeoordelingsproces waar uiteindelijk ook de ondernemer van profiteert. Het realiseren van een kredietregister mkb zal een aantal jaren in beslag nemen en naar verwachting op zijn vroegst in 2025 actief kunnen zijn. Gezien de continue ontwikkelingen op technologisch gebied, zal het register tegen die tijd vermoedelijk niet meer relevant zijn en heeft de markt haar eigen oplossingen gerealiseerd voor zover die al niet bestaan. We zien hierin dan ook niet direct aanleiding voor ingrijpen van de overheid om de realisatie van alternatieven te versnellen. Wel kan de overheid campagnes opzetten of een loket beschikbaar stellen om mkb'ers wegwijs te maken in de alternatieven en zo de transparantie in de markt te bevorderen.

Conclusie

Conclusie

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt: “Is er een kredietregister realiseerbaar dat effectief en efficiënt de toegang van het mkb tot kredietverlening verbetert, en zo ja, in welke vorm?”. Om deze hoofdvraag te beantwoorden is het onderzoek opgesplitst in verschillende deelvragen zoals uiteengezet in Hoofdstuk 1. Antwoorden op de verschillende deelvragen zijn in voorgaande hoofdstukken aan bod gekomen. In dit hoofdstuk zullen we voorts aan de hand van deze antwoorden invulling geven aan een antwoord op de hoofdvraag.

Uit het veldonderzoek blijkt dat de voorgestelde taxonomie in grote lijnen aansluit bij de informatie die financiers nodig hebben om hun kredietbeoordeling uit te voeren. Desalniettemin geven financiers aan dat het beschikbaar stellen van deze informatie in een kredietregister veelal niet zal leiden tot meer kostenefficiëntie of meer leningen aan het mkb. Enkele financiers verwachten wel een tijdsbesparing te kunnen realiseren. Terwijl het merendeel van de financiers niet verwacht dat deze besparing opweegt tegen de extra kosten voor het integreren van het kredietregister in hun *onboarding* en kredietbeoordelingsprocessen en het opvragen en aanleveren van informatie aan het register.

Daarnaast zijn financiers kritisch op de haalbaarheid ten aanzien van datakwaliteit en benadrukken dat gestandaardiseerde formats en automatische datakoppelingen via API's cruciaal zijn om een kredietregister van toegevoegde waarde te laten zijn. Daarbij uiten verschillende financiers zorgen over de actualiteit van de beschikbare data. AnaCredit wordt weliswaar maandelijks geüpdatet, maar is niet altijd volledig gevuld. Bovendien is de debiteureninformatie (indien voorhanden) enkel terugkijkend en bovendien verouderd gezien jaarcijfers vaak pas in het 4^e kwartaal na de jaarafsluiting beschikbaar zijn.

Het percentage van de ondervraagde financiers dat op basis van de voorgestelde taxonomie vrijwillig wil deelnemen aan het kredietregister mkb is ca. 55%.³¹ In de categorieën banken, direct lenders en factoring bedrijven geven de gesproken partijen voor ongeveer de helft aan te willen deelnemen, bij lease maatschappijen is dat nihil en bij crowdfunding willen allen deelnemen. Bovendien geven vrijwel alle financiers die interesse hebben om deel te nemen aan het kredietregister aan, dat ze enkel daartoe bereid zijn onder voorwaarden. Enkel de crowdfunders zijn overwegend positief en kunnen een tijdsbesparing goed duiden.

De beperkte baten en de relatief hoge kosten, voor het opzetten en onderhouden van een kredietregister, leiden tot een negatieve business case voor het kredietregister. Op basis van het onderzoek van OSIS in 2020 zijn twee varianten uitgewerkt en voorgelegd aan de financiers: Scenario 1: aanbeveling OSIS (excl. fiscale gegevens) en Scenario 2: aanbeveling OSIS (incl. fiscale gegevens). Het onderscheid tussen beide scenario's is het gebruik van fiscale informatie afkomstig van de Belastingdienst (onderdeel van de debiteureninformatie). Zoals beschreven in Paragraaf 4.2 is het vooralsnog niet mogelijk om fiscale gegevens afkomstig van de Belastingdienst te gebruiken in een kredietregister. Scenario 2 wordt derhalve als niet mogelijk beschouwd. Goede alternatieven hiervoor zijn niet voor handen. Daarnaast wordt van de AnaCredit data betwist of deze volledig en actueel genoeg is en van voldoende kwaliteit. Dit zijn belangrijke succesfactoren om de data te kunnen gebruiken voor een effectief kredietregister mkb.

Een andere belangrijke kritische succesfactor is voldoende deelname van financiers (bancair en non-bancair). Als de door ons bevraagde partijen een goede weerspiegeling zijn van de totale financieringsmarkt, dan zal ca. 50% van alle financiers vrijwillig mee willen werken en bijdragen aan een kredietregister mkb. Desalniettemin blijkt uit de enquêtes en interviews dat financiers een kredietregister pas effectief beschouwen indien tenminste 75% en bij voorkeur meer dan 90% van de financiers meedoet. Juridisch zijn echter geen mogelijkheden beschikbaar om kredietverstrekkers - die enkel aan rechtspersonen kredieten verstrekken - te verplichten om deel te nemen aan het registratiesysteem en dus informatie te verschaffen. Dit zou enkel mogelijk zijn indien de Wft dienovereenkomstig wordt aangepast. De benodigde aanpassingen moeten echter niet als lichtzinnig worden opgevat en wij twijfelen aan de maatschappelijke bereidheid tot het reguleren van zakelijke kredietverlening.

Gezien de wettelijke basis die voor een kredietregister mkb dient te worden gecreëerd, zal realisatie van een dergelijk register meerdere jaren in beslag nemen. Met oog op de snelheid waarmee technologische ontwikkelingen - onder andere op gebied van datagedreven kredietbeoordelingen - elkaar opvolgen, is het zeer de vraag of een kredietregister mkb in deze vorm relevant is en kan blijven. Momenteel zijn immers al praktische alternatieven voor handen waar een groeiende groep financiers reeds gebruik van maakt.

De meest voor de hand liggende voorbeelden van praktische oplossingen die op dit moment door een deel van de financiers gebruikt worden om de informatieasymmetrie op te lossen, zijn:

- ▶ Gebruik van betaaldata om inzicht te krijgen in de actuele cashflows van de onderneming. Voor kortlopende leningen geeft dit op zich vaak al voldoende informatie. Voor langlopende leningen wordt het gebruikt in combinatie met jaarcijfers voor cross checks en een trendlijn.
- ▶ Verschillende initiatieven zoals SBR Nexus en andere software leveranciers die het mogelijk maken om data uit boekhoudpakketten in bruikbaar format geautomatiseerd te delen met financiers.

Naast deze initiatieven om de informatieasymmetrie op te lossen, worden nog andere knelpunten door financiers genoemd. Het oplossen van deze knelpunten zal de informatieasymmetrie echter niet verhelpen, maar kan wel bijdragen aan een doorontwikkeling van de financieringsmarkt voor mkb en uiteindelijk een meer efficiënte en effectieve toegang tot financiering voor ondernemers.

Kortom, uit ons onderzoek blijkt dat enkele financiers slechts in zeer beperkt mate een tijdsbesparing verwachten te realiseren door een kredietregister mkb en veel financiers zelfs helemaal niet. Daarnaast zijn financiers sceptisch of deze tijdsbesparingen om te zetten zijn in kostenbesparingen gegeven de extra inspanningen die nodig zijn voor het aanleveren van data en het integreren van het kredietregister in hun eigen systemen. **Op basis hiervan lijkt geen kredietregister realiseerbaar dat effectief en efficiënt de toegang van het mkb tot kredietverlening verbetert.**

Andere belangrijke knelpunten die in overweging genomen moeten worden zijn (i) het beperkte enthousiasme van financiers om vrijwillig deel te nemen, in combinatie met (ii) de uitkomst dat tenminste 75% van alle financiers vertegenwoordigd moet zijn voor een succesvol register en (iii) het feit dat wanneer financiers verplicht worden tot deelname, hier zeer ingrijpende wijzigingen voor nodig zijn, waar ook veel nadelige effecten aan kleven.

Desalniettemin blijft de financieringsmarkt voor het mkb volop in beweging. De informatie-asymmetrie - met name bij financiers die gebruik maken van FinTech - wordt steeds kleiner door gebruik en integratie van betaalddata en koppelingen met boekhoudpakketten in de datagedreven kredietbeoordeling. We zien met name deze twee ontwikkelingen als kansrijke alternatieven voor een traditioneel kredietregister die de toegang van mkb'ers tot financiering kan verbeteren.

10

Bijlagen

Bijlage A - Literatuurlijst

- ▶ [Accountants kunnen niet meer om SBR Nexus heen](#) | Accountancy Vanmorgen | 2019
- ▶ [Algemeen Reglement CKI, artikel 1](#) | BKR | 2021
- ▶ [Algemene wet inzake rijksbelastingen](#) | Overheid wettenbank | 2018
- ▶ [Basel 3](#) | BIS
- ▶ [Conclusie PG](#) | ECLI:NL:PHR:2020:358 , r.o. 4.32. | 2021
- ▶ [De mythes van de SBR jaarrekening](#) | NBA | 2022
- ▶ [EVA Fraudepreventiesysteem](#) | NVB
- ▶ [Evaluatie fiscale regelingen gericht op bedrijfsoverdracht](#) | CPB | 2022
- ▶ [FFF](#) | Stichting MKB-financiering
- ▶ [Financieringsmonitor](#) | CBS | 2022
- ▶ Gropp et al. (2018), Banks Response to Higher Capital Requirements: Evidence from a Quasi-Natural Experiment, Review of financial studies, Volume 32, Issue 1, January 2019, Pages 266-299.
- ▶ [Handleiding overheidstarieven 2023](#) | Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties | 2023
- ▶ [Hoogeveen, M. J. \(2011\). De kwaliteit van de fiscale bedrijfsopvolgingswetgeving.](#) Sdu uitgevers.
- ▶ [Kamerbrief; Reactie op brief van Stichting MKB Financiering inzake het EVA frauderegister](#) | M.A.M. Adriaansens - Minister van Economische Zaken en Klimaat | 2022
- ▶ [Kamerstuk 32 637, nr. 483](#) | S.A. Blok | 2021
- ▶ [Leasingmarkt voor bedrijfsmiddelen in Nederland - Marktcijfers 2021](#) | Leasing Nederland | 2022
- ▶ [Mkb-bankfinanciering in Europees perspectief](#) | CPB | 2019
- ▶ [MKB beurs](#) | Stichting MKB-financiering
- ▶ [Non-bancair financieren, wat is dat?](#) | Stichting MKB-financiering
- ▶ [Non-bancair financieren, wat is dat? Kredietunie](#) | Stichting MKB-financiering
- ▶ [Nut en noodzaak van een kredietregister in Nederland](#) | OSIS | 2020
- ▶ [Om het mkb te versterken is meer nodig dan soepele kredietverlening](#) | Rabobank in Financieel Dagblad | 2019
- ▶ [Onderzoek beleidsaanpak mkb-financieringsmarkt](#) | Dialogig, RSM & ECE | 2019
- ▶ [Rapportage ACM MKB financieringsmarkt](#) | ACM | 2015
- ▶ [Risk Dashboard Q3 2022](#) | European Banking Authority | 2022
- ▶ [SBR Nexus partners](#) | SBR Nexus | 2023
- ▶ [SME definition](#) | European Commission
- ▶ [Survey on the Access to Finance of Enterprises \(SAFE\)](#) | ECB | 2020
- ▶ [Wat is AnaCredit?](#) | ECB | 2020
- ▶ [Wat is crowdfunding](#) | KvK | 2022
- ▶ [Wet op het financieel toezicht](#) | Overheid wettenbank art 4:32, 4:34 | 2017

Bijlage B - Deelnemers onderzoek en overige gesprekspartners

B.1 Deelnemende financiers

Tabel 10

Naam	Type	Mail gestuurd	Enquête	Interview	Validatie mail
ABN AMRO	Bancair	Ja	Ja	Ja	Ja
ING	Bancair	Ja	Ja	Ja	Ja
Rabobank	Bancair	Ja	Ja	Ja	Ja
Triodos	Bancair	Ja	Ja	Ja	Ja
Volksbank	Bancair	Ja	Ja	Nee	Nee
Collin Crowdfund	CrowdFunding	Ja	Ja	Ja	Ja
October Nederland	CrowdFunding	Ja	Ja	Ja	Ja
Geld voor Elkaar	CrowdFunding	Ja	Nee	Nee	Ja
NL Investeert	CrowdFunding	Nee	Nee	Nee	Ja
Adyen	Direct Lending	Ja	Ja	Ja	Ja
Bridgefund	Direct Lending	Ja	Ja	Ja	Ja
Fiduciam	Direct Lending	Ja	Ja	Nee	Ja
New10	Direct Lending	Ja	Ja	Ja	Ja
Qredits	Direct Lending	Ja	Ja	Ja	Ja
Swishfund	Direct Lending	Ja	Ja	Ja	Ja
Voordegroei	Direct Lending	Nee	Nee	Nee	Ja
YEAZ	Direct Lending	Ja	Nee	Nee	Ja
FAAN	Factoring	Nee	Nee	Nee	Ja
Svea	Factoring	Ja	Ja	Nee	Ja
Voldaan	Factoring	Ja	Ja	Ja	Ja
ABC Finance	Lease	Ja	Nee	Nee	Ja
BeEquip	Lease	Ja	Nee	Nee	Ja
NVL Lease	Lease	Ja	Ja	Ja	Ja

B.2 Overige stakeholders

Tabel 11

Naam	Type	Mail gestuurd	Enquête	Interview	Validatie mail
DNB	Toezichthouders	Ja	Ja	Ja	Ja
Min EZK	Toezichthouders	Ja	Ja	Ja	Ja
Min Fin	Toezichthouders	Ja	Ja	Nee	Ja
AFM	Toezichthouders	Ja	Ja	Nee	Ja
AnaCredit	Dataleveranciers	Ja	Ja	Ja	Ja
KvK	Dataleveranciers	Ja	Ja	Ja	Ja
Belastingdienst	Dataleveranciers	Ja	Ja	Ja	Ja
Stichting MKB Financiering Nederland	Overig	Nee	Nee	Ja	Ja

B.3 Buitenlandse kredietregisters

Informatie over buitenlandse kredietregisters is deels op basis van desk research verkregen. Het grootste deel van de relevante informatie is echter door middelen van interviews verkregen. Met de volgende buitenlandse kredietregisters is gesproken:

- ▶ Kredietregister Italië
- ▶ Kredietregister België
- ▶ Kredietregister Spanje
- ▶ Kredietregister Portugal

Bijlage C - Onderzoeksmethode

Ter informatievergaring zijn enquêtes uitgestuurd, evenals gesprekken gevoerd met de deelnemende partijen. Hierbij zijn de volgende onderwerpen behandeld (indien onderwerpen betrekking hebben op specifieke partijen is dit vermeld):

C.1 Algemeen/inleidende commentaren (allen)

Ter introductie van het onderzoek en informatiebehoefte zijn, ten eerste een aantal inleidende vragen gesteld aan de partijen. Deze hebben betrekking op de kennis en herkenning van de situatie in de mkb-financieringsmarkt voor elk van de partijen. Ook wordt hierbij gevraagd naar de visie op een kredietregister en de gewenste resultaten waartoe het kredietregister moet leiden. Ten derde is het van belang te achterhalen bij welke partij het register uiteindelijk ondergebracht gaat worden.

C.2 Structuur en opzet kredietregister (financiers + Ministerie)

Gevraagd wordt naar de - op dit moment - ontbrekende informatie ten behoeve van het verstrekken van financiering en welke 'nieuwe' informatie in het register terug dient te komen. Ter achtergrond wordt aan elk van de financiers gevraagd naar de huidige beoordelingsmethode en waar hier de (financiële) knelpunten zitten. Banken maken, voor het beoordelen van een kredietaanvraag, doorgaans gebruik van data in SBR (Standard Business Reporting) format. Onderzocht wordt of het mogelijk is deze (of een andere) structuur toe te passen voor alle betrokken partijen (zowel bancaire, non-bancair & beherende/toezichhoudende partijen).

C.3 Kritische succesfactoren (financiers + Ministerie)

Aanleiding voor dit onderzoek is de veronderstelde beperkte mate van mkb-kredietverstrekking in Nederland. Het hoofddoel van de mogelijke invoering van een nationaal kredietregister mkb is dan ook een verbetering hiervan. Dit is dan ook de belangrijkste succesfactor. Om de waarde van eventuele andere gevolgen van een kredietregister te inventariseren, wordt middels enquêtevragen onderzocht wat voor elk van de partijen de gewenste uitkomsten zijn en de kritische succesfactoren die hieraan gekoppeld kunnen worden. Daaropvolgend is het ook van belang te achterhalen welke (gezamenlijke) obstakels de partijen zien. Specifiek voor de beleidsmakende partijen is het van belang te onderzoeken of er bereidheid is tot het opstellen van wetsvoorstellen/wijzigingen indien noodzakelijk.

C.4 Beschikbare data & Aanlevering (Dataleveranciers)

Uit voorgaand onderzoek is gebleken dat het niet mogelijk is alle benodigde informatie uit één informatiebron te verkrijgen. Derhalve zijn potentiële dataleveranciers gevraagd naar de mogelijkheden tot dataleveringen en de consistentie van deze over de verschillende leveranciers. Tijdigheid, nauwkeurigheid en consistentie zijn hierbij belangrijke aspecten. Tezamen dienen deze databronnen de financiers een volledig beeld te verschaffen over de kredietsituatie van de kredietaanvrager.

C.5 Taxonomie (financiers)

Naast de beschikbaarheid van financiële data is - middels enquêtes - onderzoek gedaan naar de benodigde data voor een kredietbeoordeling voor financiers. Voorgaand onderzoek van OSIS³² heeft hierbij de verdeling gemaakt tussen debiteureninfo, zekerhedeninfo en kredietinfo. AnaCredit (ECB) en data van de Belastingdienst zijn hierbij als mogelijke dataleveranciers benoemd. Op basis hiervan is een taxonomie samengesteld door OSIS, welke - op aanraden van EZK - ook gebruikt is als basis voor dit onderzoek. Bijlage D geeft een volledig beeld van de taxonomie zoals voorgelegd aan financiers.

AnaCredit is een database van de ECB (2013 gelanceerd) met gedetailleerde informatie over individuele kredieten verstrekt door banken binnen de Eurozone. Voorwaarde is dat deze kredieten minimaal een omvang van € 25.000 hebben. In Nederland is de informatiestroom, tot dusver eenzijdig; dat wil zeggen dat financiers data aanleveren aan AnaCredit maar geen informatie kunnen opvragen bij AnaCredit. Het is (zoals ook gebeurt in verschillende andere Eurozone landen) mogelijk om de informatiestromen tweezijdig te maken. Hiervoor is echter wel een aanpassing van de wet benodigd. Momenteel rapporteren 34 (Nederlandse) banken aan AnaCredit. non-bancaire financiers doen dit momenteel niet.

De Belastingdienst is in het bezit van debiteuren informatie van Nederlandse bedrijven op basis van fiscale gegevens die aangeleverd wordt. Op dit moment is het format dat de Belastingdienst gebruikt niet gelijk aan het SBR format dat door financiers wordt gehanteerd. Een omzetting zal hier nodig zijn. Dit kan, middels het gebruik van data-transformatiesoftware, op grote schaal gestandaardiseerd worden.

Dit onderzoek beoogt, middels het voorleggen van een taxonomie aan financiers, te achterhalen welke data ontbreekt in de huidige beschikbare datasets en vervolgens daarop te concretiseren welke (indien mogelijk) data additioneel verzameld dient te worden. Zoals reeds vermeld is in voorgaand onderzoek (OSIS) de volgende onderverdeling gemaakt:

- ▶ Informatie op debiteurniveau
- ▶ Informatie op lening niveau
- ▶ Informatie op zekerhedenniveau

EZK heeft aangeraden om voor dit onderzoek dezelfde onderverdeling te handhaven in de enquêtevragen omtrent Taxonomie. Tenslotte zal ook rekening gehouden worden met de wijze waarop de data sectorinzichten kan verschaffen en van waarde kan zijn voor marktonderzoek en benchmarking.

C.6 Kosten & Baten (Ministerie)

Een belangrijk punt betreffende het oprichten en onderhouden van het kredietregister is een kosten/batenanalyse. Onderdeel van de enquêtevragen is uitvraag naar de bereidheid van het dragen van (een deel van) de kosten voor het opzetten en onderhoud van dit register. Het OSIS rapport 'Nut en Noodzaak van een Kredietregister in Nederland' heeft hiertoe een eerste inschatting gemaakt. Dit onderzoek combineert de inzichten van OSIS met de informatie verkregen uit de enquêtes en interviews om tot een kosten/baten inschatting te komen. Deze inschatting wordt beredeneert in Hoofdstuk 6.

Ten aanzien van baten wordt gekeken naar de mogelijkheid om gebruikerskosten te rekenen voor de financiers. Daarnaast zal - ter inspiratie voor de kosten/baten structuur - gekeken worden naar de wijze waarop dit in andere Europese kredietregister bewerkstelligd wordt.

C.7 Overig (allen)

Ten laatste worden mogelijke overige - relevante - aspecten onderzocht. Belangrijk hierbij zijn randvoorwaarden die partijen stellen in geval van medewerking aan het register. Zijn partijen bereid voor een 'X' periode te committeren aan het register ongeacht de uitwerking en uitkomsten van dit? Ook dient rekening gehouden te worden met praktische (bijv. software-aanpassingen) en juridische uitvoerbaarheid van de plannen en dienen de mogelijkheden tot samenwerking tussen partijen verkent te worden.

Bijlage D - Taxonomie

Tabel 12

D.1 Taxonomie Debiteureninformatie Resultaten alle financiers

Item	Bron	Relevant voor kredietbeoordeling	Efficiëntie voordelen	Effectiviteitsvoordelen
Counterparty identifier	AnaCredit	67%	47%	53%
Contract identifier	AnaCredit	73%	53%	60%
Instrument identifier	AnaCredit	67%	47%	53%
Protection identifier	AnaCredit	53%	33%	40%
Protection provider	AnaCredit	53%	33%	40%
Legal entity identifier (LEI)	AnaCredit	67%	33%	40%
National identifier	AnaCredit	80%	67%	67%
Ultimate parent company identifier	AnaCredit	80%	60%	67%
NAW Gegevens	AnaCredit	80%	60%	67%
Legal form	AnaCredit	87%	67%	67%
Institutional sector	AnaCredit	73%	53%	60%
Economic activity	AnaCredit	87%	67%	67%
Status of legal proceedings	AnaCredit	80%	67%	73%
Date of initiation of legal proceedings	AnaCredit	67%	67%	60%
Enterprise size	AnaCredit	80%	67%	73%
Date of enterprise size	AnaCredit	67%	60%	60%
Number of employees	AnaCredit	87%	67%	73%
Balance sheet total	AnaCredit	80%	67%	73%
Annual turnover	AnaCredit	80%	67%	73%
Equity	Belastingdienst	80%	73%	80%
Total Liabilities (excluding Equity)	Belastingdienst	80%	73%	80%
Short Term Financial Debt	Belastingdienst	80%	73%	80%
Commercial Liabilities	Belastingdienst	80%	73%	73%
Long Term Debt	Belastingdienst	80%	73%	80%
Financial Expenses	Belastingdienst	80%	73%	80%
Earnings Before Interest, Taxes (EBIT)	Belastingdienst	80%	73%	80%
Net Profit	Belastingdienst	80%	73%	80%
Currency of Financials	Belastingdienst	73%	67%	67%
Date of Financials	Belastingdienst	80%	73%	80%
Accounting standard	AnaCredit	73%	67%	67%
Off-balance sheet amount	AnaCredit	87%	73%	67%
Accrued interest	AnaCredit	73%	67%	67%
Balance sheet recognition	AnaCredit	73%	67%	67%
Provisions associated to off-balance sheet exposures	AnaCredit	73%	73%	67%
Prudential portfolio	AnaCredit	60%	53%	53%
Carrying amount	AnaCredit	67%	53%	53%
Gemiddelde	AnaCredit	74%	59%	62%
Gemiddelde	Belastingdienst	79%	73%	78%
Gemiddelde totaal		75%	63%	66%

D.2 Taxonomie Zekerhedeninformatie Resultaten alle financiers

Tabel 13

Item	Bron	Relevant voor kredietbeoordeling	Efficiëntie voordelen	Effectiviteitsvoordelen
Subordinated debt	AnaCredit	87%	80%	87%
Protection provider	AnaCredit	80%	80%	73%
Maturity date of the protection	AnaCredit	87%	87%	87%
Type of protection	AnaCredit	87%	87%	87%
Protection value	AnaCredit	87%	87%	87%
Type of protection value	AnaCredit	87%	87%	87%
Real estate collateral location	AnaCredit	80%	80%	73%
Date of protection value	AnaCredit	87%	80%	87%
Protection valuation approach	AnaCredit	87%	87%	87%
Original protection value	AnaCredit	80%	80%	80%
Date of original protection value	AnaCredit	80%	80%	80%
Protection allocated value	AnaCredit	87%	87%	87%
Senior credit secured by the protection	AnaCredit	87%	80%	87%
Eligibility of protection for credit risk mitigation	Voorgesteld extra attribuut	73%	67%	73%
Negative pledge	Voorgesteld extra attribuut	73%	80%	80%
positive pledge	Voorgesteld extra attribuut	80%	80%	80%
Borrowingbase AnaCrediting	Voorgesteld extra attribuut	53%	60%	60%
Dividendklem	Voorgesteld extra attribuut	67%	73%	67%
Cash sweep	Voorgesteld extra attribuut	67%	73%	67%
Investeringsbeperking	Voorgesteld extra attribuut	67%	73%	73%
Gemiddelde	AnaCredit	85%	83%	84%
Gemiddelde	Voorgesteld extra attribuut	69%	72%	71%
Gemiddelde totaal		79%	79%	79%

D.3 Taxonomie Kredietinformatie Resultaten alle financiers

Tabel 14

Item	Bron	Relevant voor kredietbeoordeling	Efficiëntie voordelen	Effectiviteitsvoordelen
Probability of default	AnaCredit	80%	73%	73%
Default status of the counterparty	AnaCredit	87%	80%	80%
Date of the default status of the counterparty	AnaCredit	87%	80%	80%
Type of instrument	AnaCredit	87%	67%	73%
Project finance loan	AnaCredit	73%	67%	67%
Project finance loan (value)	AnaCredit	73%	60%	67%
Currency	AnaCredit	80%	67%	67%
Inception date	AnaCredit	87%	67%	73%
Settlement date	AnaCredit	80%	67%	73%
Legal final maturity date	AnaCredit	87%	73%	73%
Recourse	AnaCredit	80%	80%	80%
Recourse (value)	AnaCredit	80%	80%	80%
Interest rate type	AnaCredit	80%	67%	73%
Interest rate reset frequency	AnaCredit	73%	73%	73%
End date of interest-only period	AnaCredit	80%	73%	73%
Reference rate	AnaCredit	67%	60%	60%
Interest rate spread / margin	AnaCredit	67%	60%	60%
Interest rate cap	AnaCredit	60%	60%	60%
Interest rate floor	AnaCredit	60%	60%	60%
Purpose	AnaCredit	73%	60%	67%
Amortisation type	AnaCredit	87%	73%	80%
Payment frequency	AnaCredit	87%	67%	73%
Syndicated contract Identifier	AnaCredit	40%	47%	47%
Repayment rights	AnaCredit	73%	73%	73%
Fiduciary instrument	AnaCredit	60%	67%	67%
Fiduciary instrument (value)	AnaCredit	60%	67%	67%
Total commitment amount at inception	AnaCredit	87%	73%	80%
Fair value changes due to changes in credit risk before purchase	AnaCredit	67%	73%	73%
Interest rate	AnaCredit	80%	73%	73%
Annual percentage rate of charge	AnaCredit	80%	67%	73%
Next interest rate reset date	AnaCredit	73%	73%	73%
Transferred amount	AnaCredit	60%	67%	67%
Default status of the instrument	AnaCredit	80%	80%	80%
Arrears for the instrument	AnaCredit	80%	80%	80%
Date of past due for the instrument	AnaCredit	80%	80%	80%
Date of the default status of the instrument	AnaCredit	80%	80%	80%
Type of securitisation	AnaCredit	73%	67%	67%
Outstanding nominal amount	AnaCredit	87%	73%	80%
Accounting classification of the instrument	AnaCredit	60%	60%	67%
Sources of encumbrance	AnaCredit	73%	73%	73%
Accumulated write-offs	AnaCredit	73%	73%	73%
Accumulated impairment amount	AnaCredit	73%	73%	73%
Type of impairment	AnaCredit	73%	73%	73%
Impairment assessment method	AnaCredit	60%	67%	67%
Accumulated changes in fair value due to credit risk	AnaCredit	67%	67%	67%
Performing status of the instrument	AnaCredit	73%	73%	73%
Date of the performing status of the instrument	AnaCredit	73%	73%	73%
Status of forbearance and renegotiation	AnaCredit	73%	73%	73%
Cumulative recoveries since default	AnaCredit	67%	73%	73%
Date of the forbearance and renegotiation status	AnaCredit	73%	73%	73%
Counterparty role	AnaCredit	67%	60%	67%
Joint liability amount	AnaCredit	60%	67%	67%
Correlation product	Voorgesteld extra attribuut	40%	47%	47%
Correlation product (value)	Voorgesteld extra attribuut	40%	47%	47%
Convenience credit	Voorgesteld extra attribuut	40%	47%	47%
Extended credit	Voorgesteld extra attribuut	33%	40%	40%
Gemiddelde	AnaCredit	74%	70%	72%
Gemiddelde	Voorgesteld extra attribuut	38%	45%	45%
Gemiddelde totaal		71%	68%	70%

Bijlage E - Financieringsmarkt mkb

Ter verduidelijking van de financieringsmarkt voor het mkb wordt een uiteenzetting gegeven van de vraag- en aanbodzijde van de markt. Er wordt uiteengezet hoe de vraagzijde van de mkb-financiering er uit ziet. Aansluitend wordt toegelicht welke opties beschikbaar zijn aan de kant van de aanbodzijde, die wordt ingevuld door bancaire en non-bancaire financiers.

E.1 Vraagzijde mkb-financiering

Het CBS voert jaarlijks een onderzoek uit naar de financieringsmarkt onder mkb-bedrijven en publiceert dit in de financieringsmonitor.³³ Daarvoor haalt het CBS informatie op van ongeveer 5.000 mkb-bedrijven, hetgeen nog een streekproef is vanuit de totale populatie van ongeveer 302.000 mkb-bedrijven waarbij minimaal twee personen werkzaam zijn.

Het CBS splitst de zoektocht naar financiering in vier processtappen op, deze zien er als volgt uit:

- (1) Er ontstaat een financieringsbehoefte;
- (2) Een bedrijf kan overgaan tot oriëntatie naar de mogelijkheden. Hierbij moet wel in acht worden genomen dat sommige bedrijven al bekend zijn met meerdere opties. Het niet overgaan tot oriëntatie wil dus niet altijd zeggen dat ze geen aanvraag naar financiering doen;
- (3) Aanvraag naar financiering;
- (4) Het wel of niet krijgen van financiering.

Over de periode juli 2021 - juli 2022 (hierna aangeduid als 2022) heeft het CBS een onderzoek gedaan naar de financieringsmarkt binnen het mkb. In dat jaar hadden in totaal ongeveer 49.000 (ca. 16%) mkb-bedrijven een financieringsbehoefte, waarvan ca. 79% ook verder onderzoek heeft gedaan naar mogelijke financieringsopties. Het merendeel van de mkb-bedrijven doet deze oriëntatie bij de bank, maar dit aantal vlakt echter wel af. Zo onderzocht in 2019 nog zo'n 80% de mogelijkheden van financiering bij de bank, terwijl dit in 2022 is gedaald naar ca. 62%. Met name micro- en kleinbedrijven oriënteren zich minder bij de bank. De achterliggende redenen waarom ondernemers geen verder onderzoek doen naar de financieringsmogelijkheden lopen uiteen. Zo verwacht ca. 42% (van degenen die geen onderzoek naar de mogelijkheden doen) dat een eventuele aanvraag niet zal slagen, waardoor ze geen verdere inspanningen meer willen doen. Ook komt het voor dat een ondernemer al bekend is met de financieringsopties, een verdere verkenning is in hun ogen dan ook niet nodig.

Uiteindelijk gaat van de groep die op onderzoek uitgaat en de groep die al bekend was met de mogelijkheden ca. 56% over op een financieringsaanvraag. Met name de allerkleinste mkb-ondernemingen gaan vaker niet over op een aanvraag, terwijl de grotere mkb-bedrijven dit juist wel doen. De voornaamste reden dat niet wordt overgegaan op een aanvraag is dat uiteindelijk toch mogelijkheden bestaan om intern de financieringsbehoefte op te vangen.

Het succes van de financieringsaanvraag is na een aantal jaren van daling in 2022 weer toegenomen. Het slagingspercentage van mkb'ers dat financiering aanvraagt was in 2020 nog zo'n 79%. Dit is in 2022 gestegen naar ca. 91%. Het slagingspercentage stijgt met name bij de micro- en kleinbedrijven, hier was in 2020 het slagingspercentage dan ook het laagst.

Er zijn verschillende aanbieders actief waar mkb-bedrijven een financieringsaanvraag kunnen indienen. Hieronder wordt een uiteenzetting gegeven van de verschillende financiers en financieringsvormen.

E.1.1 Banken

De grootste financier voor extern krediet aan mkb-bedrijven zijn de banken. Zo start ook het overgrote deel van de mkb-bedrijven haar financieringszoektocht met een verkenning bij de bank.³⁴ Ook de daadwerkelijk verstrekte financiering aan mkb-bedrijven wordt voor een groot deel door banken gedaan. Een bank kan leningen verstrekken aan alle typen bedrijven en ze bieden verschillende financieringsproducten aan.

E.1.2 Non-bancair

Naast banken kunnen mkb-bedrijven bij andere type financiers terecht; de non-bancaire financiers. Stichting MKB-Financiering doet frequent onderzoek naar de non-bancaire financiering. De omvang van de non-bancaire financiering is aan het stijgen en wordt daarmee dus een steeds relevantere financieringsvorm voor mkb-bedrijven.³⁵ Stichting MKB-Financiering concludeerde dat non-bancaire financiers in 2020 zo'n € 2,4 mld. aan financiering hebben verstrekt aan ruim 39.000 bedrijven. In 2021 is dit gestegen naar ca. € 3,1 mld. financiering voor ruim 42.000 bedrijven.

De non-bancaire financiers verstrekken met name kleinere financieringen voor de kleinere mkb-bedrijven. Het merendeel van de verstrekte non-bancaire financieringen lag in 2021 onder € 1 mln. Wel is de laatste jaren te zien dat ook het aantal grotere financieringen toeneemt. De verschillende vormen van non-bancaire financiering worden op de volgende pagina toegelicht.

E.1.2.1 Direct lending

Direct lenders zijn non-bancaire kredietverstrekkers die leningen verstrekken aan bedrijven zonder gebruik te maken van een tussenpersoon. Enkele van deze vallen niet onder de Wft en hoeven daarom ook niet te voldoen aan dezelfde wettelijke compliance eisen als waar een bank (en ook direct lenders die onder de Wft vallen) aan moet voldoen. Het aanvraagproces is zo ingericht dat ze de beoordeling ook sneller kunnen doen dan bij een bank. Daarnaast is een brede variëteit aan direct lenders actief waardoor ook ondernemers met verschillende financieringsbehoeftes (werkkapitaal, investeringsfaciliteit, etc.) in aanmerking kunnen komen voor een lening¹⁰. Het bedrag aan verstrekte financiering kan bovendien variëren. Zo ligt bij het merendeel van de financieringen het bedrag tussen de € 250.000 en € 1.000.000; in mindere mate komen ook financieringen met een hogere of lagere waarde voor.

E.1.2.2 Asset based financiering

Bij asset based financiering, ook wel objectfinanciering, is de financiering altijd gelinkt aan een object. Afhankelijk van het type financiering verschilt het onderliggende object. We onderscheiden drie vormen van objectfinanciering, namelijk: leasing, factoring en vastgoedfinanciering.

34. *Financieringsmonitor* | CBS | 2022

35. *Onderzoek beleidsaanpak mkb-financieringsmarkt* | Dialogic, RSM & ECE | 2019

Leasing

Bij leasing wordt een bedrijfsmiddel voor een bepaalde periode beschikbaar gesteld door de leasemaatschappij aan de huurder. Gedurende deze periode worden door de huurder periodieke betalingen gedaan. Twee varianten van leasing zijn te onderscheiden:³⁶

- ▶ Financial lease: de huurder wordt economisch eigenaar van het object, dit houdt in dat onderhoud, verzekeringen en dergelijke door de huurder worden geregeld;
- ▶ Operational lease: de leasemaatschappij blijft economisch eigenaar, de verzekering en onderhoud wordt in dit geval ook door de leasemaatschappij geregeld.

De financieringsbedragen bij leasing waren over de periode 2021 als volgt verdeeld:³⁷ Ongeveer 65% van de contractwaarden loopt tot € 50.000; 30% tussen de € 50.000 en € 250.000 en 5% ligt boven de € 250.000.

Factoring

Factoring is een financieringsvorm waarbij op basis van 'waardevolle' assets werkkapitaal beschikbaar wordt gesteld. Debiteuren, voorraden en inkopen kunnen worden aangemerkt als 'waardevolle' asset. Het aantal verstrekte financieringen via factoring is in 2021, ten opzichte van 2020, gelijk gebleven. Het bedrag is in 2021 licht gestegen met 5%. Verschillende vormen van factoring zijn beschikbaar, we noemen onder andere:

- ▶ Debiteurenfinanciering: de waarde van de nog te ontvangen vorderingen, debiteuren, vormt het onderpand voor de financiering. Dit betekent dat de financiering flexibel meebeweegt met de organisatie. Voor groeiende bedrijven, waarbij het debiteurenbedrag nog stijgt, kan deze vorm van financiering hierdoor de voorkeur hebben boven andere financieringsvormen;
- ▶ Reverse factoring: in de basis is reverse factoring hetzelfde als debiteurenfinanciering. Wat bij reverse factoring anders is, is dat voor de bepaling van de financiering wordt gekeken naar de financiële gezondheid van de debiteur in plaats van die van het bedrijf dat financiering aanvraagt;
- ▶ Voorraadfinanciering: bij voorraadfinanciering is de voorraad het onderpand voor de financiering. Door de nieuwe financiële ruimte heeft de ondernemer weer geld beschikbaar om in nieuwe voorraad te investeren.

De financieringsreikwijdte voor factoring wordt bepaald door de waarde van de asset waarop de financiering wordt aangevraagd. De waarde van het specifieke asset kan wijzigen, waardoor de reikwijdte van de financiering flexibel is.

Vastgoedfinanciering

Bij deze vorm van financiering is het onroerend goed het onderpand van de financiering. Binnen de vastgoedfinanciering bestaan twee vormen:

- ▶ Financiering van commercieel vastgoed: de financieringsbeoordeling wordt gebaseerd op de cashflow die voortkomt uit het vastgoed;
- ▶ Financiering voor een bedrijfspand in eigen gebruik: de financieringsbeoordeling wordt gebaseerd op de cashflow die voortkomt uit de bedrijfsactiviteiten van de onderneming.

36. Non-bancair financieren, wat is dat? | Stichting MKB-financiering

37. Leasingmarkt voor bedrijfsmiddelen in Nederland - Marktcijfers 2021 | Leasing Nederland | 2022

E.1.2.3 Crowdfunding

Crowdfunding is een financieringsvorm die de laatste jaren sterk is opgekomen. Zo is de totaal verstrekte financiering middels crowdfunding in 2021 - ten opzichte van 2020 - nagenoeg verdubbeld. Bij crowdfunding investeert een groep financiers (veelal particulieren) in een project. Via online crowdfundingplatforms wordt vraag en aanbod bijeengebracht.³⁸

- ▶ Lening: de meeste financieringen via crowdfunding worden gedaan in de vorm van een lening. De investeerders krijgen dan de inleg mét rente op termijn terugbetaald. Ook hier kan weer het voordeel bestaan dat mkb-bedrijven niet aan dezelfde strenge vereisten hoeven te voldoen als voor een lening bij de bank;
- ▶ Donatie: bij deze vorm krijgt de investeerder niets terug als tegenprestatie;
- ▶ Crowdfunding met beloning: investeerders ontvangen als tegenprestatie een beloning in niet-financiële vorm, dit kan bijvoorbeeld gaan om een product of kaartjes voor een activiteit;
- ▶ Aandelen: als tegenprestatie ontvangt de investeerder aandelen in het bedrijf.

De financieringsgrootte verschilt per platform; de twee grootste crowdfundingplatforms (Geldvoorelkaar en Collin Crowdfund) hebben gemiddeld tussen de € 150.000 - € 250.000 per aanvraag uitstaan.

E.1.2.4 Kredietunies

Een kredietunie is een vorm van coöperatieve kredietvereniging zonder winstoogmerk waarin ondernemers zich verenigen om geld te lenen. Kredietunies opereren per regio of branche. Bij Kredietunies bestaan twee financieringsvormen:³⁹

- ▶ Centrale kasmodel: mkb-bedrijven stellen middelen ter beschikking via een gemeenschappelijke kas. Ondernemers met een financieringsvraag kunnen hier een aanspraak op doen;
- ▶ Community funding model / bemiddelingsmodel: ondernemers/investeerders beoordelen zelf per aanvraag of zij geld beschikbaar stellen;

Een kredietunie stelt over het algemeen lineaire leningen beschikbaar van € 50.000 tot € 250.000.

E.1.2.5 Family, Friends, en Fans (FFF)

Met name bij kleine en/of jonge mkb-bedrijven kiest de ondernemer vaak voor een financiering binnen de eigen kringen.⁴⁰ Zij kunnen binnen de familie, vrienden en andere betrokkenen terecht voor advies en hulp, en zo dus ook vaak voor geld. Door de verweving van zakelijk en privé bij een ondernemer kan betrokkenheid bij de onderneming zich ook uiten in een financiële betrokkenheid.

E.1.2.6 MKB-beurs

De MKB-beurs biedt een platform om voor bedrijven aandelen en obligaties te verhandelen. Beleggers kunnen via dit platform investeren in mkb-bedrijven. Bedrijven kunnen vanaf € 1 mln. aandelen en obligatieleningen uitgeven.

38. *Wat is crowdfunding* | KvK | 2022

39. *Non-bancair financieren, wat is dat? Kredietunie* | Stichting MKB-financiering

40. *FFF* | Stichting MKB-financiering

Bijlage F - Knelpunten en samenspel

F.1 Financiers

F.1.1 Competitie van hypotheekleningen

Mkb-leningen en hypotheekleningen zijn in bedrag vaak van relatief gelijke omvang. Door o.a. de kapitaalverstrekkingregels vastgelegd in *Basel3*⁴¹ is het voor financiers niet mogelijk om oneindige hoeveelheden kapitaal te verstrekken. Historisch onderzoek⁴² heeft uitgewezen dat met de komst van Basel 3 - en diens beperkende kapitaalverstrekkingregels - banken geneigd zijn haar balans te verkleinen indien niet aan deze regels voldaan wordt. Dit leidt ertoe dat banken hun vreemd vermogens positie verkleinen hetgeen leidt tot stevigere concurrentie tussen particuliere hypotheekleningen en mkb-leningen.

Doorgaans worden particuliere hypotheekleningen als een veiligere financieringsvorm gezien in vergelijking tot mkb-financieringen. Dit heeft te maken met beleidskeuzes (bijv. grotere terugbetalingsmogelijkheden door hypotheekrenteaf trek). De winstmarge op hypotheekleningen is dan ook groter dan de marge op mkb-financieringen.⁴³ Ook zorgt de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) voor lagere rentes (tot een bepaald bedrag) en biedt dit banken een vangnet in geval de hypotheeknemer niet aan zijn of haar verplichtingen kan voldoen. Recent onderzoek van het CPB (op basis van data van ECB) bevestigt bovenstaande situatie in cijfers. Zo zijn ca. 50% van alle uitstaande leningen op de balans van Nederlandse banken hypotheekleningen. Dit is het hoogste percentage binnen de Eurozone.

F.1.2 Zeer sterke marktpositie drie grootbanken

Een ander knelpunt is de sterke marktpositie van de drie grootbanken (ABN-AMRO, ING & Rabobank). Samen zijn ze betrokken bij ca. 92% van de bancaire mkb-financieringen,⁴⁴ een marktaandeel dus van zo'n 71% van de totale (bancair en niet-bancair) mkb-financieringsmarkt. Met een aandeel van ca. 33% van de (totale mkb-financieringsmarkt) is Rabobank, met afstand, de grootste. Over de jaren heen is het aandeel van non-bancair financiers echter groeiende. Deze beperkte mate van competitie vertaalt zich in relatief hoge rentepercentages. Een onderzoek van het CPB geeft weer dat (in 2018) Nederland⁴⁵ - in vergelijking met o.a. Spanje, België, Duitsland, Frankrijk en Italië - met afstand de hoogste rente voor bedrijfsleningen (tot € 1 mln. met een looptijd van 1 tot 5 jaar) hanteerde. Hogere rentes leiden tot hogere financieringskosten, welke op diens beurt weer leiden tot een lager volume aan verstrekte financiering.

F.1.3 Hoge beoordelingskosten kredietaanvraag

Een ander knelpunt binnen de verstrekking van mkb-kredieten is de hoge kosten die een kredietbeoordeling met zich meebrengt. Op basis van transactiegegevens van ABN-AMRO blijkt de kosten-inkomsten ratio van mkb-kredieten op ca. 56% (over de periode 2018 - 2020) te liggen.⁴⁶ Bij een gemiddelde rente-inkomsten van 3,9% bedragen de kosten die hiermee gepaard gaan zo'n 1,9%. Dit omvat zowel de kosten met betrekking tot kredietverlening, kredietbeheer als de kosten met betrekking tot het opzetten van rapportages richting toezichthouders en investeerders.⁴⁶ Afgaande op de meest efficiënte banken met betrekking tot beoordelingskosten zou een besparing van ca. 20 - 25% mogelijk moeten zijn. Onderzoek van OSIS wijst op de mogelijke manieren waarop een kredietregister de kosten van kredietaanvragen kan verlagen door middel van makkelijk toegankelijke en accurate data.⁴⁶

41. *Basel 3* | BIS

42. Gropp et al. (2018), *Banks Response to Higher Capital Requirements: Evidence from a Quasi-Natural Experiment*, *Review of financial studies*, Volume 32, Issue 1, January 2019, Pages 266-299.

43. *Rapportage ACM MKB financieringsmarkt* | ACM | 2015

44. *Rapportage ACM MKB financieringsmarkt* | ACM | 2015

45. *Mkb-bankfinanciering in Europees perspectief* | CPB | 2019

67 46. *Nut en noodzaak van een kredietregister in Nederland* | OSIS | 2020

Hierbij dient wel de kanttekening gemaakt te worden dat het voornaamste voordeel terecht zal komen bij de kleinere en nieuwe spelers in de markt. Naarmate de drie grootbanken in Nederland een zeer significant aandeel binnen de markt houden, bestaat de kans dat het register in Nederland minder effectief zal zijn dan het in andere Europese landen is. Ook datakwaliteit en datakarakteristieken spelen hierbij een rol.

F.2 Aanvragers

F.2.1 Minder behoefte aan financiering

Uit CPB onderzoek⁴⁷ (gebaseerd op ECB data) blijkt dat (in de periode 2017-2018) Nederlandse mkb-ondernemingen zo'n 15% minder vaak een financieringsvraag doen dan het Eurozone gemiddelde. Dit is deels te verklaren door de staat en het karakter van het Nederlandse mkb:

- ▶ Een van de redenen is dat het Nederlandse mkb relatief veel kennisbedrijven telt. Investerings van deze bedrijven zijn doorgaans beperkt waardoor financiering in (relatief) veel gevallen slechts beperkt nodig is;
- ▶ Daarnaast is het eigen vermogen van Nederlandse mkb-bedrijven (in vergelijking tot andere landen in de Eurozone) relatief hoog.⁴⁷ Het CPB suggereert - op basis van eerdere rapportages⁴⁸ door DNB en SEO - dat een mogelijke oorzaak de relatief ongunstige fiscale regelingen rondom uitbetaling van dividend is. Kanttekening hierbij is dat gedurende de Covid periode het op eigen vermogen (van het mkb gemiddeld) is ingeteerd. De huidige situatie kan dan ook afwijken van bovenstaande (meetpunt 2017 - 2018);
- ▶ Als laatste de *mindset* van de Nederlandse mkb-bedrijven. ECB⁴⁹ onderzoek heeft uitgewezen dat het Nederlandse mkb de perceptie heeft voldoende toegang tot de financieringsmarkt te hebben. Slechts zo'n 6,3% van de Nederlandse mkb-bedrijven ziet het lastig verkrijgen van krediet als een 'groot probleem', ten opzichte van gemiddeld ca. 7,4% in de Eurozone.⁴⁹

De beschikbaarheid van alternatieve vormen van financiering lijkt daarbij geen impact te hebben op het verschil tussen de landen.⁵⁰

F.2.2 Verwachting dat aanvraag wordt afgekeurd

Een andere knelpunt voor de Nederlandse mkb-financieringsmarkt is de relatief hoge verwachting van Nederlandse mkb-bedrijven dat een financiering wordt afgewezen. Ondanks dat het verschil met andere Eurozone landen hier beperkt is (ca. 9% vs. resp. zo'n 8%), leidt het jaar-op-jaar effect hiervan tot een significante economische impact.⁴⁸

F.2.3 Beperkte financiële geletterdheid van mkb'ers

Een derde knelpunt met betrekking tot de aanvragers is de beperkte financiële geletterdheid van mkb'ers. De verschillende informatieverzoeken en (voor sommigen) complexe financiële gegevens die aangeleverd dienen te worden zorgen met regelmaat dat de hulp van een financieel adviseur/accountant ingeschakeld moet worden voor het indienen van een kredietaanvraag. Dit komt doorgaans neer op een extra kostenpost van € 2.000 - € 2.500.⁵¹ Door de onzekere uitkomst van het fiatteringsproces worden deze kosten als een groot risico ervaren waardoor hier regelmatig van wordt afgezien bij het indienen van een kredietaanvraag. De komst van een Nationaal Kredietregister kan dit knelpunt deels mitigeren en de mogelijkheid tot indiening van een kredietaanvraag vergemakkelijken.

47. Hoogeveen, M. J. (2011). *De kwaliteit van de fiscale bedrijfsopvolgingswetgeving*. Sdu uitgevers.

48. *Evaluatie fiscale regelingen gericht op bedrijfsoverdracht* | CPB | 2022

49. *Survey on the Access to Finance of Enterprises (SAFE)* | ECB | 2020

50. *Mkb-bankfinanciering in Europees perspectief* | CPB | 2019

51. *Nut en noodzaak van een kredietregister in Nederland* | OSIS | 2020

F.3 Algemeen

F.3.1 Covid-19/Economische situatie

Het jaar 2020 was - de omstandigheden omtrent het Covid-19 virus in acht nemende - een zeer onzekere tijd voor zowel de mkb-bedrijven als de financier. Nagenoeg alle statistieken met betrekking tot financiering laten een negatieve uitschieter zien gedurende de coronajaren (2020 - 2021). Waar in 2020 in Nederland nog zo'n 27% van de aanvragen werd afgewezen, was dit percentage in de jaren ervoor ruim 10%-punt lager. ECB⁵² data wijst uit dat het negatieve effect gedurende deze periode in Nederland relatief sterk was (t.o.v. andere Eurozone landen). In het volgende hoofdstuk wordt de visie van banken ten opzichte van bovenstaande verder toegelicht.

F.3.2 Arbeidsmarkt

Daarnaast is de arbeidsmarkt in Nederland momenteel zeer krap. Een toename in kredietverstrekking (investeringen) leidt met regelmaat tot de behoefte aan additioneel gekwalificeerd personeel. Aangezien dit in Nederland slechts beperkt beschikbaar is,⁵³ is dit een factor om rekening mee te houden.

F.3.3 Balans tussen individueel en macro

Een ander algemeen knelpunt is de balans tussen individuele financieringsmogelijkheden per mkb-bedrijf en de (Nederlandse) macro financieringsmarkt. Waar een individu mogelijk baat kan hebben bij een coulante beoordeling kan dit de kans op risicoleningen vergroten en zo de (macro) staat van het mkb-financieringslandschap verslechteren. Een bijkomstigheid van coulante kredietverstrekking is het (soms, onbewust) verstrekken van zogenaamde probleem-leningen. De strenge beoordeling (gebaseerd op het relatief hoge afwijzingspercentage) zorgt ervoor dat Nederland een laag percentage problemleningen heeft in vergelijking met de rest van Europa (ca. 3,4% vs. een gemiddelde van zo'n 4,4% voor de EU).⁵⁴

Verder wijzen macrocijfers er ook niet (unaniem) op dat het Nederlandse mkb lijdt onder een gebrek aan krediet.⁵⁵

F.3.4 Fraude en het Frauderegister

Uiteindelijk is het - in het belang van eerlijke concurrentie en daaruit volgend een scherpere prijsstelling - van belang dat alle partijen binnen de financieringsmarkt toegang hebben tot dezelfde set aan informatie. Specifiek speelt het EVA frauderegister hierbij een rol. Middels het frauderegister kan het risico op fraude verkleind worden waardoor financiers een lagere opslag aan de aanvrager in rekening kunnen brengen.

Het EVA is een privaatafraudepreventiesysteem van de Nederlandse Vereniging van Banken, Vereniging van Financieringsondernemingen in Nederland, Stichting Fraudebestrijding Hypotheken en het Verbond van Verzekeraars en Zorgverzekeraars Nederland. Deze initiatiefnemers hebben in het verleden besloten banken hier toegang toe te geven. Tot dusver hebben non-bancaire financiers echter (nog) geen toegang. Mogelijk heeft dit invloed op de financieringsbereidheid van non-bancaire financiers en derhalve de staat van de mkb-financieringsmarkt. Middels een brief heeft Stichting MKB-Financiering de Minister van EZK⁵⁶ hiervan op de hoogte gesteld en is reeds in gesprek met EVA met als doel te bewerkstelligen dat non-bancaire financiers eveneens toegang krijgen tot dit register om een gelijk speelveld te creëren en zodoende de concurrentie op de mkb-financieringsmarkt te vergroten.

52. *Survey on the Access to Finance of Enterprises (SAFE) | ECB | 2020*

53. *Om het mkb te versterken is meer nodig dan soepele kredietverlening | Rabobank in Financieel Dagblad | 2019*

54. *Risk Dashboard Q3 2022 | European Banking Authority | 2022*

55. *Om het mkb te versterken is meer nodig dan soepele kredietverlening | Rabobank in Financieel Dagblad | 2019*

56. *Kamerbrief; Reactie op brief van Stichting MKB Financiering inzake het EVA frauderegister | M.A.M. Adriaansens - Minister van Economische Zaken en Klimaat | 2022*

Bijlage G - Financieringsmarkt mkb

Tabel 15

Debiteureninformatie				
Aandeel per financier	Marktaandeel	De informatie is relevant voor kredietbeoordeling	Deze informatie in een kredietregister levert efficiëntie voordelen op	Deze informatie in een kredietregister resulteert in een effectievere kredietbeoordeling
Bank	80%	75% - 100%	25% - 50%	50% - 75%
CrowdFunding	5%	75% - 100%	50% - 75%	50% - 75%
Direct Lending	2%	75% - 100%	75% - 100%	75% - 100%
Lease	10%	75% - 100%	75% - 100%	75% - 100%
Factoring	3%	50% - 75%	50% - 75%	50% - 75%
Gemiddeld		80%	68%	71%
Gewogen gemiddelde		83%	50%	72%

Tabel 16

Zekerhedeninformatie - Voorgestelde extra data attributen				
Aandeel per financier	Marktaandeel	De informatie is relevant voor kredietbeoordeling	Deze informatie in een kredietregister levert efficiëntie voordelen op	Deze informatie in een kredietregister resulteert in een effectievere kredietbeoordeling
Bank	80%	50% - 75%	75% - 100%	75% - 100%
CrowdFunding	5%	75% - 100%	75% - 100%	75% - 100%
Direct Lending	2%	75% - 100%	75% - 100%	75% - 100%
Lease	10%	75% - 100%	75% - 100%	75% - 100%
Factoring	3%	75% - 100%	75% - 100%	75% - 100%
Gemiddeld		89%	89%	89%
Gewogen gemiddelde		77%	80%	83%

Tabel 17

Kredietinformatie - Voorgestelde extra data attributen				
Aandeel per financier	Marktaandeel	De informatie is relevant voor kredietbeoordeling	Deze informatie in een kredietregister levert efficiëntie voordelen op	Deze informatie in een kredietregister resulteert in een effectievere kredietbeoordeling
Bank	80%	50% - 75%	75% - 100%	75% - 100%
CrowdFunding	5%	50% - 75%	50% - 75%	50% - 75%
Direct Lending	2%	75% - 100%	75% - 100%	75% - 100%
Lease	10%	75% - 100%	75% - 100%	75% - 100%
Factoring	3%	50% - 75%	50% - 75%	50% - 75%
Gemiddeld		75%	74%	76%
Gewogen gemiddelde		72%	77%	84%

Bijlage H

- ▶ Deze Rapportage is opgesteld in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. De Rapportage mag geheel, noch gedeeltelijk, in enigerlei vorm aan derden ter inzage worden gegeven dan wel worden verstrekt zonder uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van EY SaT.
- ▶ De Rapportage vormt een integraal geheel en mag niet in afzonderlijke delen worden opgesplitst. De resultaten van de indicatieve waardering kunnen slechts bij gebruik van de integrale Rapportage tot een juiste oordeelsvorming leiden.
- ▶ Onze analyse is gebaseerd op een combinatie van deskresearch, enquêtes en interviews met (mogelijke) stakeholders van een kredietregister mkb en uitgangspunten en veronderstellingen welke zijn verstrekt door het management van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. De bevindingen worden in grote mate beïnvloed door de kwaliteit van de aangeleverde gegevens. EY SaT aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid als gevolg van onjuistheden in deze uitgangspunten en veronderstellingen.
- ▶ De gegevens zijn niet geverifieerd noch getoetst op juistheid en volledigheid. Er is geen accountantscontrole toegepast, noch heeft er een beoordeling of due diligence onderzoek plaatsgevonden.
- ▶ EY SaT aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor het ontbreken van informatie of voor het niet correct zijn van informatie, welke expliciet of impliciet is opgenomen in deze Rapportage, noch voor omissies in de rapportering voor zover deze voortvloeien uit niet correcte of onvolledige informatie.
- ▶ De informatie, aannames en veronderstellingen zoals gebruikt in deze Rapportage hebben een beperkte geldigheidsduur gezien de veranderingen in marktomstandigheden en de invloed daarvan op de geprognosticeerde resultaten.

EY | Building a better working world

EY exists to build a better working world, helping create long-term value for clients, people and society and build trust in the capital markets.

Enabled by data and technology, diverse EY teams in over 150 countries provide trust through assurance and help clients grow, transform and operate.

Working across assurance, consulting, law, strategy, tax and transactions, EY teams ask better questions to find new answers for the complex issues facing our world today.

EY refers to the global organization, and may refer to one or more, of the member firms of Ernst & Young Global Limited, each of which is a separate legal entity. Ernst & Young Global Limited, a UK company limited by guarantee, does not provide services to clients. Information about how EY collects and uses personal data and a description of the rights individuals have under data protection legislation are available via ey.com/privacy. EY member firms do not practice law where prohibited by local laws.

For more information about our organization, please visit ey.com.

© 2023 Ernst & Young Nederland LLP.

All rights reserved.

ED none

This material has been prepared for general informational purposes only and is not intended to be relied upon as accounting, tax, legal or other professional advice. Please refer to your advisors for specific advice.

ey.com/nl